ଶ୍ରୀ ବଂଶୀଧର ମହାନ୍ତି
ରାସ୍ତାଧାରରେ
ଗୋଟିଏ ଗୁଡି

ରାସ୍ତା ଧାରରେ
ଗୋଟିଏ ରାତି

ଲିଖିତ— ଶ୍ରୀ ବଂଶୀଧର ମହାନ୍ତ

— ପ୍ରକାଶକ —

କୁମାର ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶନ
ନ ବ ର ଙ୍ଗ ପୁ ର
(କୋରାପୁଟ)

ମୂଲ୍ୟ ଏକ ଟଙ୍କା ମାତ୍ର ।

୫୦୨

ଉପହାର

ଯାହାଙ୍କ ପ୍ରେରଣା ଓ ଉତ୍ସାହରେ ଆଜି ଏହି ପୁସ୍ତକର ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି, ସେହି କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠ, ଜନପ୍ରିୟ ଅମରକୋଟର ତହସିଲଦାର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସର ପାତ୍ର ବି. ଏ. ମହୋଦୟଙ୍କ କର କମଳରେ ।

ଲେଖକ

ଲମ୍ବା ରାସ୍ତାଟି ବଣ ପର୍ବତ ଓ ବାଲୁକା ପ୍ରାନ୍ତର ଦେଇ ଦୌଡ଼ିଛି ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ । ସେହି ରାସ୍ତାରେ ଗୃହିରଗୋଟି ବଳଦ ଶଗଡ଼ି କେଁ କଟର ଶବ୍ଦରେ ସକାଳୁ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ବାଟରେ ଜଣେ ହେଲେ କେହି ନାହାଁନ୍ତି । ଦୂର ଦିଗ୍‌ବଳୟରେ ନୀଳ ପର୍ବତ ପରିଦୃଶ୍ୟମାନ । ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଗ୍ରୀଷ୍ମତାପରେ ଜୁଆର ଶରୀରକୁ ଜାଳି ପୋଡ଼ି ଦେଉଥାଏ । ପ୍ରାନ୍ତର ଉପରେ ମୃଗତୃଷ୍ଣାର ନୃତ୍ୟ । ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳକୁ ଆସିଲା ଝଡ଼ ଓ ବତାସ । କିଛି ସମୟ ପରେ ଅଗ୍ନିନକ ବୃଷ୍ଟିପାତ । କ'ଣ କରିବେ ? ଯୋଡ଼ିଏ ଆହୁରି ଗୃହି ମାଇଲ ରାସ୍ତା । ଯେ କୌଣସି ମତେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ହେବ ।

ଜୟନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ ଟେଲିଫୋନ୍ ଲାଇନ୍ ଇନ୍‌ସ୍ପେକ୍ଟର । ନବରଙ୍ଗପୁର—ଅମରକୋଟ ଲାଇନ୍ କାମ ସୁପରଭାଇଜ୍ କରେ । ପ୍ରଥମ ପଞ୍ଚବାର୍ଷିକ ଯୋଜନା କାଳ ମଧ୍ୟରେ ନିଶ୍ଚୟ ଶେଷ କରିବାକୁ

ହେବ । ସେଥିପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ସାଙ୍କସନ୍ କରିଛନ୍ତି ବୃକଶି ହଜାର ଟଙ୍କା । ଏହାହିଁ ଆମର ଏ ଭେକଲ୍ ପ୍ରଦେଶର ପ୍ରଗତି ।

ସଙ୍ଗରେ ଜଣେ ପିଅନ ଓ କେତେଜଣ ଲାଇନ୍‌ମ୍ୟାନ୍ । ଦୁଇଟି ତମ୍ବୁ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆସବାବ ପତ୍ର । ମଝିରେ ମଝିରେ କ୍ୟାମ୍ପ୍ କରି କରି ଆସିବାକୁ ପଡ଼େ । ତେଣୁ ସେ ଆଜି ପାପଡ଼ାହାଣ୍ଡିରୁ ଧୋଡ୍ରାକୁ କ୍ୟାମ୍ପ୍ ଉଠାଇଛନ୍ତି ଉପର ହାକିମଙ୍କ ଆଦେଶରେ ।

ଆଗେ ସେ ଥିଲା ଜଣେ ହତଭାଗା କରାଣୀ । ସେତେବେଳେ ତାର ବୟସ ସତର କି ଅଠର । ଯୌବନର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ରକ୍ତ ଦେହ ଭିତରେ ଟକ୍‌ମକ୍ ହୋଇ ଫୁଟୁଥାଏ । ମଣିଷ ଜୀବନ ଶତ ଶତ ଆଶାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ସେ ପଢ଼ା ଛାଡ଼ି ବାଧ ହୋଇ କରାଣୀ ଚାକିରିକି ଆଶ୍ରା କରିଥିଲା ସୁଦୂର ଉପକୂଳ ଜିଲ୍ଲାରୁ ଆସି କୋରାପୁଟର ମାଳ ଅଞ୍ଚଳରେ । କ'ଣ କରିବ ? ଚାକିରି ଯେ ଓଡ଼ିଆର ଏକମାତ୍ର ଭରସା । ହାକିମଙ୍କ ମନ ଧରି ଧରି ମଧ ଶେଷକୁ ଅପର ଡିଭିଜନ୍ କ୍ଲାର୍କଟିଏ ହୋଇ ପାରିଲାନି । ବରଂ ତା'ର ଦାବୀକୁ ନାକଚ କରି ପ୍ରମୋସନ୍ ପାଇଲା ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଜୁନିଅର କ୍ଲାର୍କ । ତେଣୁ ତା'ର ମନରେ ଆସିଲା ବିତୃଷ୍ଣା । ହଠାତ୍ ଭାଗ୍ୟ-ଉଦୟ ସ୍ୱପ୍ନରୁ ଖସି ପଡ଼ିଲା ବହୁତ ତଳକୁ ଏବଂ ତାର ଦାରିଦ୍ର୍ୟପୀଡ଼ିତ ଜୀବନର ଅବସ୍ଥିତି କଲା ତାକୁ ଆହୁରି ହାରାନ୍ତ ।

ଜୟନ୍ତ ଚାକିରି ଛାଡ଼ି ଖୋଲିଲା ଗୋଟାଏ ମସ୍ତବଡ଼ ଷ୍ଟେସନାରି ଦୋକାନ । ତଥାପି ଭାଗ୍ୟର ପରିବର୍ତ୍ତନ ନାହିଁ । ତଥାକଥିତ ଶିକ୍ଷିତ ଗ୍ରାହକ କେତେଜଣ ଧାର ନେଇ ନେଇ ବୁଡ଼ାଇ ଦେଲେ ମୂଳ-ଧନକୁ । ଶେଷରେ ତାହା ଭାଙ୍ଗି ଦେଇ କମିସନ୍ ବେସିସ୍‌ରେ

ହେଲା ଗୋଟିଏ ଟି ଏକ୍ସେଣ୍ଟ୍ । ବର୍ଷ ନ ପୂରୁଣୁ ହାତରୁ ଫାଇଲ୍ ଦେଇ ଦାଖଲ କଲା ଇସ୍ତଫା ପତ୍ର ।

ଧୋଉଡ଼ା ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଗାଁ । ରାସ୍ତାର ଦୁଇ ଧାରରେ । ଗାଁରେ ତିନି ଗୃରେଟି ପଲ୍ଲୀ । ସଡ଼କ ପାଖ ସାହିରେ ଗୋଟିଏ କରଣ ଘର ଛଡ଼ା ବା[illegible] ସବୁ ଭତରା ଓ ହରିଜନ ଶ୍ରେଣୀପୁ ଲୋକଙ୍କର ବାସ । ଗାଁର ଏକ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଟିକିଏ ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ମୁସଲମାନ ଘର ଓ ଲୋହରା ଶାଳ । ଏହି ସାହିଟି ଛାଡ଼ି ଦେଲେ ଅନ୍ୟ ସାହିଗୁଡ଼ିକ ରୋଡ଼୍‌ଠାରୁ ଫର୍ଲଙ୍ଗେ ଦୁଇ ଫର୍ଲଙ୍ଗ ଦୂରରେ ।

ଶଗଡ଼ ଧୋଉଡ଼ାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରାତି ଆଠଟା । ଭୟଙ୍କର କଳା ଅନ୍ଧାର । ଗାଁରେ ସମସ୍ତେ ଖାଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେଣି । ଏହି କୋରାପୁଟ ଜିଲ୍ଲା ତମାମ ଏଇଆ । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଖିଆପିଆ ସାରି ସ୍କୁଲପିଲା ରାତି ଆଠଟା ଯାଏ ପାଠ ପଢ଼େ ଓ ଅଫିସ୍ କରାଣୀ ମଧ୍ୟ ରାତି ସାତ ଆଠ ଘଣ୍ଟା ଯାଏ ଗପ ଖଟଣି ଖଟେ ।

ନୂଆ ଯାଗା—ପୁଣି ବର୍ଷା ବାଦଲ୍ ରାତି । କାହାକୁ ଡାକିବ ? କେଉଁଠି ରହିବ ? ସେତେବେଳକୁ ସରକାରୀ ବଙ୍ଗଳାଘରଟି ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତ ଧାନବସ୍ତା ଦ୍ୱାରା କୋଠରୀ ଦୁଇଟି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । କାରଣ ଧାନ ଗୋଲା ଘରଟି ଏବେବି ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିଛି ।

ରାସ୍ତାପାଖ ଗୁ' ହୋଟେଲ୍‌ଟି ଯୋଗକୁ ଖୋଲାଅଛି । ରୋଡ଼୍ ଉପରେ ଠିଆହେଲେ ହୋଟେଲ୍ ଭିତରର ଟେବୁଲ୍‌ଟି ଗ୍ୟାସ୍

ଆଲୋକରେ ପରିଷ୍କାର ଦେଖାଯାଉଥାଏ ଏବଂ ସ୍ୱେତ୍‌ ମଧ୍ୟ ସେହି ଫୋକସ୍‌ରେ ଅର୍ଦ୍ଧ ଆଲୋକିତ ଥାଏ । ଟେବୁଲ୍‌ ପାଖରେ ଜଣେ ଦୁଇଜଣ ଅର୍ଦ୍ଧନଗ୍ନ ପୁରୁଷ ଚ’ ଓ ପକୋଡ଼ି ଖାଇବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ସହଜେ ଥଣ୍ଡା ପାଗ । ଏହା ପୁଣି ଗରମ ‘ଟି’ ର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ବହୁଗୁଣରେ ବଢ଼ାଇ ଦେଇଛି ।

ଧୀରେ ଧୀରେ ହୋଟେଲ୍‌ଟି ଖାଲି ହୋଇଗଲା । ହୋଟେଲ୍‌ ମାଲିକର ଦୟାରେ ରାତିଟି ଜୟନ୍ତକୁ ସେହିଠାରେ କାଟିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ପ୍ରାୟ ଏକ ସପ୍ତାହ ପରେ—

ସେ ଦିନ ଅମରକୋଟ ପ୍ରଦର୍ଶନୀରୁ ଫେରି ଜୟନ୍ତ ବସିଥାଏ ଅର୍ଦ୍ଧ ସ୍ୱପ୍ନବିଭୋର ଓ ଅର୍ଦ୍ଧ ତନ୍ଦ୍ରାଭିଭୂତ ନୟନରେ କେତେକ ମିନିଟ୍‌ ହଠାତ୍‌ ଚେତନା ଆସିଲା କାହାର ପଦ ଶବ୍ଦରେ । ମୁହଁ ଫେରାଇ ଦେଖିଲା ତମ୍ବୁ ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ବୟସ୍କା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଓ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଗୋଟିଏ ବାଳିକା---ପ୍ରାୟ ଛଅ ସାତ ଫୁଟ ଦୂରରେ ।

ଜୟନ୍ତ ଉଠି ଛିଡ଼ାହେଲା ଚମକିଲା ପରି । କିନ୍ତୁ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ଅଳ୍ପ ହସି କୋମଳ ମଧୁ ମିଶା ଗଳାରେ କହିଲେ, “ବାବୁ, ମୁଁ ତୁମର ପଡ଼ୋଶୀ । ତୁମେ ଆମ ଘରକୁ ଆସିପାର । କିଛି ଆପତ୍ତି ନାହିଁ । ତୁମର ଯଥୋଚିତ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ପାଇଁ ଆମେ ଅକ୍ଷମ । ତଥାପି ମୁଁ ବଡ଼ ଆନନ୍ଦିତ ଯେ ତୁମ ପରି ଶିକ୍ଷିତ ଭଦ୍ରଲୋକ ଆମର ଏ ମଫସଲ ଗାଁରେ ।

ଆଉ ମଧ କାଲି ପ୍ରଦର୍ଶନୀରେ ଘଟିଥିବା ଗଣ୍ଡଗୋଳକୁ ତୁମେ ଯେପରି ଅସାଧାରଣ ସାହାସିକତାର ପରିଚୟ ଦେଇ ସମାଧାନ କରି ପାରିଛ ଓ ପୁଲିସର ଅପାରଗତା ଯେପରି ଭାବରେ ସର୍ବ ସମକ୍ଷରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ସେ ସବୁ ମୁଁ କସ୍ତୁରୀ ଠାରୁ ଶୁଣି ପାରିଛି । ତୁମେ ସେଠାରେ ନଥିଲେ ଅବସ୍ଥା ଯେ କେତେ ସାଂଘାତିକ ହୋଇ ଉଠିଥାନ୍ତା କହି ହେବନି ।" ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ଏ ସମସ୍ତ କଥା ଏକା ନିଶ୍ୱାସରେ କହିଗଲେ ।

ଜୟନ୍ତ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ତାହାହିଁ ଶିକ୍ଷିତ ମନୁଷ୍ୟର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ନଚେତ୍ ମଣିଷ ଓ ପଶୁ ମଧ୍ୟରେ ତଫାତ୍ କେଉଁଠି ?"

ପୁଣି ସେ ପ୍ରୌଢ଼ା ଆରମ୍ଭ କଲେ, "ଆମର ଜନ୍ମସ୍ଥାନ କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା । ମୋର ସ୍ୱାମୀ ମହାରାଜା ବିକ୍ରମ ଦେବଙ୍କ ଡାକରାରେ ଆସି ଜୟପୁର ଜମିଦାରୀରେ ତତ୍କାଳୀନ ମେନେଜର ହେଲେ । ଏହା ଆଜକୁ ପ୍ରାୟ ତିରିଶି ବର୍ଷ ତଳର କଥା । ସେତେବେଳେ ଏହି ଜିଲ୍ଲା ଥାଏ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରଦେଶ ଅଧୀନରେ । ଚାକିରି ଛାଡିଲା ବେଳକୁ ସେପରି ବିଶେଷ କିଛି ସଞ୍ଚୟ କରିପାରି ନାହାନ୍ତି । ସଂପତ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇ ମହଲା କୋଠାଟି ଓ କୋଡ଼ିଏ ଏକର ଚାଷଜମି । ସେଥିରେ ତାଙ୍କର ଭାଇ ଜଣେ ଅଂଶୀଦାର ଥିଲେ । ସେ ମଧ୍ୟ ଗତବର୍ଷ ନିଃସନ୍ତାନ ଅବସ୍ଥାରେ ମରିଗଲେ ।"

ଜୟନ୍ତ ନୀରବରେ ସବୁ ଶୁଣି ଯାଉଥାଏ । ମାଟି ଉପରେ ଚଟିର ଅଗ ଆଗକୁ ପଛକୁ ଘୋସାରି ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ମୋର ଘର ମଧ୍ୟ କଟକ ଜିଲ୍ଲା କୁଜଙ୍ଗ ଅଞ୍ଚଳରେ । ଯାହାହେଉ ଆପଣଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ୍ ପାଇ ନିଜକୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଛି । ଦୂର ବିଦେଶରେ ଗୋଟିଏ ଆଉର ଲୋକ ଦେଖିଲେ ବାସ୍ତବିକ ପ୍ରାଣରେ ଅପାର ଆନନ୍ଦ

ଆସେ । ଆମ୍ଭେ ଯେତେବେଳେ ନିଜେ ଆସିଛନ୍ତି ଅବସର ସମୟରେ ଆପଣଙ୍କ ଘରଆଡ଼େ ନିଶ୍ଚୟ ବୁଲି ଯାଉଥିବ । ଆପଣଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କଦାପି ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିପାରିବ ନାହିଁ ।”

ବାଳିକାଟି ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର କନ୍ୟା, କସ୍ତୁରୀ । ପ୍ରକୃତରେ କସ୍ତୁରୀ ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ । ବାଁ ହାତରେ ଭାନିଟି ବ୍ୟାଗ୍ । ଗୋରି ତକ ତକ ଦେହ । ମୁହଁଟି ନିଖୁଣ ସୁନ୍ଦର । କଜ୍ଜଳ କଳା ବେଣୀଟି ପଛକୁ ଲମ୍ବିଛି । ତନ୍ଦ୍ରାଳସ ଆଖିରେ ମଦଭରର ଜୁଆର । କମନୀୟ ଅଙ୍ଗ-ଲତାରେ ଖେଳି ବୁଲୁଥାଏ ଚଞ୍ଚଳତାର ବିଜୁଳି । ସେ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ସଦ୍ୟ ଫୁଟନ୍ତା ସୁନାଫୁଲ ।

ଜୟନ୍ତର ସମସ୍ତ ମନଯୋଗ ଯାଇ ତାହାରି ଠାରେ । ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନୀରବ ଦୃଷ୍ଟିଦାନର ବିନିମୟ; ଯେପରି ସେ ବହୁ ଆଗରୁ ଜୟନ୍ତକୁ ଚିହ୍ନେ ବା ତାର ଖବର କାହାଠାରୁ ପାଇଛି । ଜୟନ୍ତକୁ ଦେଖି ମୃଦୁମୃଦୁ ହସୁଥାଏ । ଜୟନ୍ତ ଜାଣିଲା ଏହା ଥଟ୍ଟା ନୁହେଁ । ଏହି ହସ ପ୍ରକୃତ ବନ୍ଧୁତାପୂର୍ଣ୍ଣ । ତା ଛାତି ଭିତରୁ ଗୋଟାଏ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ମନକୁ ମନ ବାହାରି ଗଲା । କାରଣ ସେତେବେଳେ ଜୟନ୍ତର ଦକ୍ଷିଣ ଦେଶୀୟ ବାଳିକାପ୍ରତି ଗୋଟାଏ ବଡ ମୋହ ଥାଏ ।

ସେମାନେ ଚାଲିଯିବା ପରେ ଜୟନ୍ତକୁ କିଛି ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇ ମନେ ମନେ ଭାବିଲା, ଆହା ! ଏପରି ଜନନୀମୂର୍ତ୍ତି ସେ ତା ଜୀବନରେ କେବେହେଲେ ଦେଖିନାହିଁ । ଶତ ସହସ୍ର ଚେଷ୍ଟା ସତ୍ତ୍ୱେ କୌଣସି କାମରେ ତାର ମନ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ଆଉ ମଧ୍ୟ ସେହି ବାଳିକାଟିର ରୂପ ବାରବାର ମନରେ ଉଦିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ହଠାତ୍ ଅଯାଚିତ ଭାବରେ କାହିଁକି ତା ସହିତ

ସେମାନେ ସାକ୍ଷାତ୍ କରିବାକୁ ଆସିଲେ । ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବା କଣ ? ସେ କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

କସ୍ତୁରୀର ଘରଟି ଠିକ୍ ରାସ୍ତା ଧାରରେ । ଦୁଇତାଲା କୋଠାର ପ୍ରଶସ୍ତ ବାଲ୍କନି । କାଚର ଝରକା ଦିନ ପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଓ ଜଳ ପରି ସ୍ୱଚ୍ଛ । ଭିତର କାନ୍ଥରେ ଗୋଲ୍ଡେନ୍ ଫ୍ରେମ ବନ୍ଧା ଫଟୋଗୁଡ଼ିକ ଝୁଲୁଛି । ସମ୍ମୁଖରେ ବଡ ଘଣ୍ଟାଟି । ନିର୍ଜନ ଜୀବନର ଅବସର ବିନୋଦନ ପାଇଁ ଘରଟି ବଡ ଉପଯୁକ୍ତ ।

ଘରର ଚାରିଆଡ଼େ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ଫୁଲ ଗଛ । ପଶ୍ଚିମ ଆଡ଼େ ରିଜର୍ଭ ଜଙ୍ଗଲ । ଡେଙ୍ଗା ଡେଙ୍ଗା ଶାଳ ଗଛ ଓ ହରିଡ଼ା ଗଛ । ଏହି ଗଛର ଗୁମ୍ଫାରେ ଛୋଟ ଛୋଟ କେତେଗୋଟି କୁଡ଼ିଆ । ପାଖରେ ନାଗୀ ନଦୀ ଓ ସେହି ନଦୀ ଉପରେ କାଠ ପୋଲଟି ।

ପରଦିନ ଜୟନ୍ତ କସ୍ତୁରୀର ଘରେ ଯାଇ ହାଜର । ସେ ହଠାତ୍ ଆସି ଜୟନ୍ତର ହାତ ଧରି କୋଠାଘର ଭିତରକୁ ନେଇଗଲା । ଉପଯୁକ୍ତ ସମ୍ମାନ ଓ ଭଦ୍ର ବ୍ୟବହାରରେ ଊଣା ନାହିଁ । ସ୍ନେହମୟୀ ମାତାଙ୍କ ଆଦେଶରେ ଚା ଓ ଜଳଖିଆ ପ୍ରଭୃତିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲା । କଥାବାର୍ତ୍ତା ଗଳ୍ପ ଚକଟେ ଯେ ଚାଲିଲା ଠିକଣା ନାହିଁ । ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ଦିନର ଆଳାପରେ କସ୍ତୁରୀ ତାର ବହୁ ଦିନର ପରିଚିତ ଓ ପୃଥିବୀରେ ଅତି ଆପଣାର ହୋଇଗଲା ।

ଫେରିଲା ବେଳେ ସାବିତ୍ରୀ ଦେବୀ କହିଲେ, "ବାପ, ଆମକୁ ଭୁଲିଯିବ ନାହିଁ । ସୁବିଧା ହେଲେ ଟିକିଏ ଏ ଆଡ଼େ ବୁଲି ଆସୁଥିବ ।"

"ମା, ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ । ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବି ।"

"ଏଠା ଗୋଟାଏ ତୁମର ସାନ ଭଉଣୀର ଘର ବୋଲି ମନେ କରିବ, ବାପ ।"

"ନିଶ୍ଚୟ, ମୁଁ କି ଆପଣଙ୍କ କଥା ଅନ୍ୟଥା କରିପାରେ ? ବିଳମ୍ବ ହେଲାଣି, ଯାଉଛି । ଅଫିସ କାମ ଗୁଡାଏ ବାକି ପଡ଼ିଛି । କାଲିକି ଆସିବି ।"

ଜୟନ୍ତ ସେତେବେଳେ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥାଏ ପୃଥିବୀରେ ହଜାର ହଜାର ଇତର ଲୋକଙ୍କ ବଦଳରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ସ୍ନେହ ଓ ପ୍ରେମର ମୂଲ୍ୟ ଜାଣୁଥିବା ତରୁଣୀ ଲାଭ କରିବା ସୌଭାଗ୍ୟର କଥା । ତେଣୁ ସେ ଅନୁଭବ କଲା ଏହା ତାହା ପାଇଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଭିପ୍ରେତ ଓ ସେ ତାର ଜୀବନର ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ ଆସିଛି ।

ଆସିଲା ବେଳେ ପଛକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲା କସ୍ତୁରୀର ଗାଲ ଉପରେ ବୁନ୍ଦା ବୁନ୍ଦା ହୋଇ ଅଶ୍ରୁ ଝରୁଛି । ଜୟନ୍ତର ହୃଦୟ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ଦୁଃଖ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ । ସେ ନୀରବ; ଯଦିବା କସ୍ତୁରୀ ପ୍ରକୃତରେ ତାର ନିଜର କେହି ନୁହେଁ ।

କିନ୍ତୁ ସଦାବେଳେ ଜୟନ୍ତର ଆଖି କସ୍ତୁରୀ ଉପରେ । ଏହି କେତେ ଦିନ ସେ କସ୍ତୁରୀକୁ ହୃଦୟର ସରଗ ପାତାଳ ଭିତରେ ଦେଖି ପାରିଛି । ଯେପରି ସେ ଗୋଟାଏ ବଡ ମୂଲ୍ୟବାନ ଜିନିସ କିଣି ହଜାଇ ଦେଇଛି । କେବେ କେବେ ତା ପାଇଁ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି

ାସ ପଡ଼ିଆରେ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି । ଶେଷକୁ ଦିନେ ଅଜଣା ଭାବରେ ୁହିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବ୍ୟବଧାନ ପ୍ରଣାଳୀ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ସୁଦୃଢ଼ ଥର ସେତୁ ତିଆରି ହୋଇ ଯାଇଛି ଓ ସେହି ପ୍ରଣାଳୀଟି ଦିନକୁ ିନ ଯେପରି ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଯାଉଛି ।

କେବେ କେବେ କସ୍ତୁରୀ କଥାବାର୍ତ୍ତା ସାରି ତମ୍ବୁ ଭିତରୁ ବାହାରି ାଏ । ଜୟନ୍ତ ରହେ ସ୍ୱପ୍ନ ରାଜ୍ୟରେ । କସ୍ତୁରୀ ପାଇଁ ପ୍ରବଳ ଉତ୍ତେଜନା । ସେ କଥା ସେ ତାକୁ କେବେ ପ୍ରକାଶ କରିନାହିଁ । ଥମ ଦିନରୁ କସ୍ତୁରୀ ଜୟନ୍ତର । ରାତିର ଦୀର୍ଘ ନିଦ୍ରାହୀନ ଘଣ୍ଟା-ାନଙ୍କରେ ସେ ଭାବନାରେ ଅସ୍ଥିର । ତମ୍ବୁର ନୀରବ ଶୂନ୍ୟତା ଧ୍ୟରେ ସେ ଏକା । ସେ ଜାଣେନା କସ୍ତୁରୀ ଶବ୍ଦର ଉଚ୍ଚାରଣ ତେ ସୁନ୍ଦର, ଏତେ ମଧୁର ହୋଇପାରେ । ସେ ମଦ ନିଶାରେ ାତାଲ ହେଲ ପରି ସେହି ନାମକୁ ଜପାମାଳି କରିଥାଏ । କସ୍ତୁରୀ ଯପରି ତାର ଅଭେଦ୍ୟ କବଚ । ହୃଦୟପୁରେ ସର୍ବଦା ଲାଗି ରହିଛି ।

କସ୍ତୁରୀ ଘରେ ଜୟନ୍ତର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା । ବାସ୍ତବରେ ସେ ଯପରି ସେହି ପରିବାରର ଗୋଟିଏ ମଣିଷ । କାରଣ କସ୍ତୁରୀର ାମାତା ଆଧୁନିକତାର ପକ୍ଷପାତୀ । ସେମାନେ ଶତାବ୍ଦୀ ପଛକୁ ରି ଯିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି ନାହିଁ । ପୁରୁଣା ସମାଜର ଦୋଷ ଦୁର୍ବଳତା ପକ ଆବର୍ଜନା ପୋତି ତହିଁ ଉପରେ ନୂତନ ସୁସ୍ଥ ସମାଜ ଛିଡ଼ା ରାଇବା ତାଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ସେ ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି ଏହି ପରଦାପ୍ରଥା ାରୀ ଜାତିର ଉନ୍ନତିରେ ଘୋର ଅନ୍ତରାୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ତେଣୁ, ାଜିର ଏ ନୂଆ ଦୁନିଆରେ ଅନ୍ୟ ସଭ୍ୟ ଦେଶ ସହିତ ସମକକ୍ଷ ହେବା ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିକ୍ଷିତ ବ୍ୟକ୍ତି ନାରୀକୁ ତାର ନ୍ୟାଯ୍ୟ ସ୍ଥାନ େଦେବା ଉଚିତ । ସମାଜର ଏହି ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ନିଗଡ଼ ବନ୍ଧନ ଭିତରେ

ମାତ୍ର ମନକୁ ନ ରଖି ନିଜର କନ୍ୟାକୁ ମୁକ୍ତ ଆକାଶର ବିହଙ୍ଗ ପରି ଚାଲି ବୁଲି ହସ ଖେଳ ପାଇଁ ଛାଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି । ମନେହୁଏ ଜୟନ୍ତ ସହିତ କସ୍ତୁରୀର ବିବାହ ଦେବା ପାଇଁ ଉଭୟେ ଯେପରି ଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପ । ତେଣୁ ସେହି ମଧୁର ଆବହାଓଆ ଭିତରେ ଜୟନ୍ତ ଓ କସ୍ତୁରୀର ଜୀବନ ଆନନ୍ଦରେ ସରଗରମ ହୋଇ ଉଠିବା ନିହାତି ସ୍ୱାଭାବିକ ।

କିଛି ଦିନ ପରେ ଗୋଟିଏ ହାଲୁକା ସଞ୍ଜରେ କସ୍ତୁରୀ ଟ୍ରେ ହାତରେ ଆସି ତମ୍ବୁ ଭିତରେ । ଗରମ କଫିରୁ ବାମ୍ଫ ବାହାରୁଛି । ଟେବୁଲ ଉପରେ ରଖିଲା ପାଚିଲା ଆମ୍ବ ଓ ପିଠା । କହିଲା, "ମା ଏ ସବୁ ପଠାଇଛନ୍ତି ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ଜୟନ୍ତ ବାବୁ ।"

"ଏ ପିଠା କଣ ମା ନିଜେ କରିଛନ୍ତି ନା ତୁମେ କରିଛ ?" କସ୍ତୁରୀ କିଛି ନ କହି ବାହାରିଯିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟତ ହେବାରୁ ଜୟନ୍ତ କହିଲା, "କୁଆଡେ଼ ଯାଉଛ, କସ୍ତୁରୀ ?"

କସ୍ତୁରୀ ଅଟକି ଯାଇ କହିଲା, "କାମ ଅଛି ।"

ସେତେବେଳକୁ ତମ୍ବୁର ଲାଇଟ୍‌ଟି ହଠାତ୍ ଲିଭିଗଲା । ଉଭୟେ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ । କେହି କାହାକୁ କିଛି ନ କହି ଦୁଇ ମିନିଟ୍ ନୀରବ । ଅନ୍ଧକାର ଯେପରି ସେମାନଙ୍କ ମନର ଦୃଢ଼ତାକୁ ଦୋହଲାଇ ଦେଉଛି । ବାହାରେ ରୋଡ଼ ଉପରେ ବଳଦ ଶଗଡ଼ର ଘଣ୍ଟି ଘାଗୁଡ଼ି ଶବ୍ଦ । ଉଭୟେ ଉତ୍ତେଜିତ ଓ ଧାବଣ । "ମୁଁ ଆଲୁଅ ଜାଳୁଛି," କହି ଜୟନ୍ତ ଦିଆସିଲି ମାରି ମହମବତୀଟି ଲଗାଇଲା ।

"ତୁମେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛ କାହିଁକି କସ୍ତୁରୀ, କଣ ବସିବାକୁ ଆସନ ନାହିଁ ?" ଜୟନ୍ତ ପିଠା ଆଣି କସ୍ତୁରୀ ଆଗରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ଲେଟରେ ରଖିଲା ଏବଂ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଖାଇଲା ସେଥିରୁ ।

"ଆହା ! କି ପିଠା—ବାସ୍ତବିକ ସୁସ୍ୱାଦୁ । ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ପିଠା ଖାଇବାକୁ ସେତେ ଭଲ ପାଏନା । ତଥାପି ତୁମର ମା ଯେତେବେଳେ ଏତେ ଆଦରରେ ପଠାଇଛନ୍ତି, ନିଶ୍ଚୟ ଏହାର ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର କରିବି ।"

ପିଠା ଖାଉଁ ଖାଉଁ ଜୟନ୍ତ ପଚାରିଲା, "ତୁମେ କଣ ବିବାହ କରିଛ ?"

"ନା, ମୁଁ ନିଜକୁ ବିକିବାକୁ ଚାହେଁନା ।"

"ସତରେ ?"

"ହଁ, ବିବାହ ବଡ଼ ଅସୁବିଧା ଦିଏ—ଭୀଷଣ ପରାଧୀନତା," କହି କସ୍ତୁରୀ ଅଳ୍ପ ଟିକିଏ ହସିଦେଲା ।

"ଆଚ୍ଛା, ଯଦି ଚାକିରି କରିବାର ଇଚ୍ଛା, ଆମରି ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ଚାକିରି କର । ତୁମରି ପରି ବହୁତ ବାଳିକା କାମ କରୁଛନ୍ତି । କିଏ କ୍ଲାର୍କ—କିଏ ଟାଇପିଷ୍ଟ । ତୁମେ ଟାଇପ୍ କରି ପାରିବ ?"

"ନା"

"ତେବେ ତୁମେ କଣ କରିଣି ହେବ ?"

"କୌଣସି ଗୋଟାଏ କାମ ।"

"ତୁମେ ଏବର୍ଷ ସ୍କୁଲରୁ ପାସ କରିସାରି—ଦେଖିବା," କହି ଜୟନ୍ତ ବସି ପଡ଼ିଲା କସ୍ତୁରୀ ନିକଟରେ । ଗୋଟିଏ ପୁରୁଣା ମାଗାଜିନ୍

ଖୋଲି ତହିଁ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ରଖି ଜୟନ୍ତ କହିଲା, "ଗୋଟିଏ କଥା ତୁମକୁ ପଚାରିବି, କସ୍ତୁରୀ ।"

"କଣ ପଚାରିବେ ପଚାରନ୍ତୁ ।"

"କସ୍ତୁରୀ, ତୁମେ ଏଠାକୁ କାହିଁକି ଆସିଛ ? ତୁମର ମୋର ସମ୍ବନ୍ଧ କଣ କହି ପାରିବ ?"

"ଜାଣେନା ।"

"ମୋ ପ୍ରତି ତୁମର କଣ କିଛି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନାହିଁ ?"

"କିଛି ନାହିଁ ।"

"ମା'ଙ୍କ ଇଙ୍ଗିତରୁ ଜାଣେ ଯେ ତୁମେ ମତେ ଭଲ ପାଅ ।"

"ହଁ, ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଏ ।"

"କସ୍ତୁରୀ, ସତ କୁହ, ତୁମେ କିଏ । ତୁମକୁ ଚିହ୍ନି ମଧ୍ୟ ଚିହ୍ନି ପାରିନି ।"

କସ୍ତୁରୀ ଲାଜରେ କିଛି ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ନୀରବ ରହିଲା । ଜୟନ୍ତ ସିଗାରେଟ୍ ଲଗାଇଲା ।

କସ୍ତୁରୀ କହିଲା, "ମୁଁ ସିଗାରେଟ୍‌ର ବାସନା ଭଲ ପାଏ । ଆଉରି ଜୋରରେ ପିଅନ୍ତୁ ।"

ଜୟନ୍ତ ଏହା ଶୁଣି ହସି ଉଠିଲା । କହିଲା, "କସ୍ତୁରୀ, ଏହି ସିଗାରେଟ୍ ଖଣ୍ଡିକ ଆଜକାଲି ଯୁଗରେ ବିଳାସର ପ୍ରଥମ ସୋପାନ ।" ଭବିଷ୍ୟତର ନୂତନ ଆଶାରେ ପୁଣି କହିଲା, "ତୁମେ ମୋତେ ଏକୁଟିଆ ରହିବାକୁ ଦେଉନାହିଁ କସ୍ତୁରୀ, ବାସ୍ତବିକ ତୁମର ଆନ୍ତରିକତାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରୁନି ।"

କସ୍ତୁରୀ ମେଘବିମୁକ୍ତ ହୃଦୟରୁ ଟିକେ ହସି ଉଠି କହିଲା, "କଣ ଆହୁରି ସନ୍ଦେହ ଅଛି ?"

କସ୍ତୁରୀ ଯାଇ ବସିଥା ଉପରେ । ପଛରୁ ଡାକିଲା ଜୟନ୍ତ । କସ୍ତୁରୀ ପାଖକୁ ଆସିଲା ।

"ଏଟା ନିଅ," କହି ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଜୟନ୍ତ ଧରାଇ ଦେଲା ସଜ ମଲ୍ଲୀ ଫୁଲର ଏକ ପୁଟୁଳା । କସ୍ତୁରୀ କେବେ କାହାଠାରୁ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ଏପରି ଜିନିଷ ପାଇନାହିଁ । ଜୟନ୍ତର ଏଭଳି ବ୍ୟବହାରରେ ତା ମନରେ ଅଳ୍ପ ଭୟ ଆସିଲା ।

"ଖୋଲି ଦିଅ—ସେତକ ତୁମର ।" ଜୟନ୍ତ କହିଲା ।

କସ୍ତୁରୀର ହାତ ଥରୁଥାଏ । ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଡୋର ଛିଡାଇ ଖୋଲିଲା । କେଜାଣେ କାହିଁକି ତାର ହୃଦୟରେ ଆସିଲା ଭୀଷଣ ଦୁଃଖ ।

"କଣ, ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ ପରା ।"

"ବାଃ, ସୁନ୍ଦର ସଜଫୁଲ ଗୁଡ଼ାଏତ ।"

ଜୟନ୍ତର ହୃଦୟ କସ୍ତୁରୀର ଏହି କୃତଜ୍ଞତାରେ ପୂରି ଉଠିଲା । ଗୋଟିଏ ଚୁମ୍ବନ ଦେବାକୁ ମନ ତାର ବଡ ଉଚାଟ ହେଲା । କସ୍ତୁରୀ କିନ୍ତୁ କାଠ ପରି ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଛିଡା ହୋଇଛି । କଣ କରିବାକୁ ହେବ ସେ ଜାଣେନା । କହିଲା, ଏହି କଢ ଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ପାଣିରେ ରଖିଲେ ଶୀଘ୍ର ଫୁଟିଯିବ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୋଟିଏ ଚିନାବାସନରେ ପାଣି ଭରତି କରି କଢ଼ଯାକ ତହିଁରେ ଥୋଇଲା । ଗାଲରେ ହାତ ଦେଇ ବସିଲା ଦେଖିବାକୁ ଯେପରି କଢ ଗୁଡ଼ିକ ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୁକୁଳିତ ହେବ ।

"ଜୟନ୍ତ ବାବୁ ! ଫୁଲ ଫୁଟିଗଲେ ଗୋଟିଏ ନେଇ ସୁଠ୍ ଦେହରେ ଗୁଞ୍ଜିରେ ଲଗାନ୍ତୁ । ରାତିସାରା ସୁବାସ ପାଉଥିବେ ।"

ହଠାତ୍ ପରଦା ପକାଇ ତମ୍ବୁ ମଧ୍ୟରେ ଜୟନ୍ତ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲା ଆତ୍ମହରା ହୋଇ ସଂସାରକୁ ଭୁଲି । ଗୋଟିଏ ଅଦ୍ଭୁତ କ୍ଳାନ୍ତି ଆସି ତାକୁ ଗ୍ରାସ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ମନ ଭିତରର ବେଦନା ମୁହଁ ଫିଟାଇ କହିବାକୁ ମେ ଅକ୍ଷମ । ଶୂନ୍ୟତା ତାର ସାଥୀ । ସାମୟିକ ଥଣ୍ଡା ପବନ ବହି ଆସୁଥାଏ ବାୟୁ ମଣ୍ଡଳକୁ ଆନନ୍ଦ ଯୋଗାଇ । ଯେପରି ବସନ୍ତ ଫେରି ଆସିଛି ।

ଜୟନ୍ତ କହିଲା, "କସ୍ତୁରୀ, ତୁମର ରୂପର ଝଲକ ଫୁଟି ଉଠିଲେ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ପାରେନା । ଯଦି କିଛି ମନେ ନ କରିବ ତେବେ—"

ସାହସ ସହକାରେ କସ୍ତୁରୀର କାନ୍ଧରେ ହାତ ରଖି ଦୁଇ ଗାଲରେ ଦୁଇଟି ଗାଢ଼ ଚୁମ୍ବନ ଦେଲା । ଏହି ଚୁମ୍ବନରେ କେଉଁ ଯୁଗ ଯୁଗର ଅତୃପ୍ତ ବାସନା ଯେପରି ମେଣ୍ଟିଗଲା ସେହି ଗୋଟିଏ ମଧୁର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ।

ବେଳେ ବେଳେ ସେମାନେ ଖେଳନ୍ତି ପିଲା ପରି । କସ୍ତୁରୀ ଲୁଚିଯାଏ ତମ୍ବୁ ପଛରେ । ଜୟନ୍ତ ନକଲି ହତାଶରେ ଖୋଜେ । ଶେଷରେ କସ୍ତୁରୀକୁ ଆନନ୍ଦରେ କୁଣ୍ଢେଇ ପକାଏ । କସ୍ତୁରୀ ଅଣ-ନିଶ୍ୱାସିଆ ଓ ସହାୟହୀନ ହସ ହସି ଜୟନ୍ତର ବାହୁ ଉପରେ ପଡ଼ିଯାଏ । ସେହି ପରଶରେ ଜୟନ୍ତ କେତେକ ମଧୁର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ସୁଖ ଅନୁଭବ କରେ; ଯେପରି କସ୍ତୁରୀ ସହିତ ସେ ଦୂର

ଆକାଶରେ ଉଡୁଛନ୍ତି । ଏହିପରି ପ୍ରୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବହାରରେ ଜଣେ ଜଣକ ପାଇଁ ଗୌରବ ଓ ତୃପ୍ତି ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ ।

ତମ୍ବୁ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ କମଳା ଲେମ୍ବୁ ଗଛ । ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟର ନାଲିଆ କିରଣ ପଡ଼ିଥାଏ ଗଛ ଫାଙ୍କରେ । ଜୟନ୍ତ ସେହି ଗଛ ତଳେ ବେଞ୍ଚ ଉପରେ ବସିଛି । ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ ଧୂଳି ଉପରେ ପାଦ ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ଗାର କାଟୁଛି ।

ବୁଲିଯିବା ପାଇଁ କସ୍ତୁରୀ ଆସି ଡାକିଲା । ଜୟନ୍ତ କହିଲା, "ଟିକିଏ ଅପେକ୍ଷା କର କସ୍ତୁରୀ । ଯୋତା ପିନ୍ଧି ପକାଏ ।"

ସେମାନେ ତମ୍ବୁର ବାହାର ଅଳ୍ପ ଦୂର ଯାଇ ବାଁ ପାଖ ମୋଡରେ ଥିବା ମୁରମ୍ ରାସ୍ତାରେ ଗ୍ଭଲିଲେ । ଏହି ରାସ୍ତାଟି ଠିକ୍ ସିଙ୍ଗିସାର ହାଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଛି । କସ୍ତୁରୀ ବାଟ ଦେଖାଉଥାଏ । କିଛି ଦୂର ଗଲାପରେ ରାସ୍ତାର ଦୁଇ ପାଖରେ ଭୀଷଣ ଜଙ୍ଗଲ । ମଝିରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଚାଷ ଜମି । ପର୍ବତ ଶ୍ରେଣୀ । ବୈଶାଖର ତତଲା ହାଞ୍ଜା । ଉଭୟେ ପାରିପାର୍ଶ୍ଵିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ଦେଖି ବିଭୋର ।

ରାସ୍ତାରେ କେହି ନାହାନ୍ତି । ଜଣା ପଡୁଥାଏ ଦୁନିଆ ଯେପରି ତାର ଆଖି ବୁଜି ଦେଇଛି । ଘାସ ଉପରେ ଶୁଖିଲା ପତ୍ର । ଦୁହେଁ ନିଶ୍ଚଳ ହୋଇ ପଥର ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ ଆକାଶକୁ ଗ୍ଭହିଁ । ନେଳିଆ ଆକାଶରେ ଚତୁର୍ଥୀର ଝାପସା ଚନ୍ଦ୍ର । ତାରା ପସରା ମେଲି ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସେହି ଧାଡ଼ି ଗଡ଼ାଣିଆ ପଡିଆର ସବୁଜ ମଖମଲ ଗାଲିଚା ଉପରେ ନରମ ଚନ୍ଦ୍ର କିରଣର ମାୟା । ଦୂର ଗଛ ଦେହରେ ଲାଗିଛି ତରଳ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର ମୋହ । ଉଭୟଙ୍କ ଜୀବନର ପାତ୍ର ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଅସ୍ଥିର । ହଠାତ୍ ଆବେଗରେ କସ୍ତୁରୀକୁ କୋଳକୁ

ଟାଣି ଆଣି ଜୟନ୍ତ ଦେଲା ଓଠ ଉପରେ ଏକ ଚୁମ୍ବନ । କସ୍ତୁରୀ ନୀରବ ।

ଜୟନ୍ତ କହିଲା, "କସ୍ତୁରୀ, ବନର ଏହି ଶୂନ୍ୟତା ମଧ୍ୟରେ ଅଦେଖା ପଦାର୍ଥର ଭୀଷଣତା ସହିତ ଜୀବନ ଓ ଆନନ୍ଦର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସମ୍ପର୍କ ଅନୁଭବ କରିବାର ସ୍ଥାନ ଏଇଠା । ଏପରି ସ୍ଥାନରେ ଯେ କେହି ଭଗବାନଙ୍କ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ୱୀକାର କରି ତାଙ୍କୁ ପୂଜା କରିବ । କବିବର ରାଧାନାଥ ଏହିପରି ଛବିରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଦିନେ ଚିଲିକା କାବ୍ୟ ରଚନା କରିଥିଲେ । ଏହାହିଁ ପ୍ରକୃତ ଈଶ୍ୱର । ତାଙ୍କର ରାଜ୍ୟରେ ବାସ କରି ତାଙ୍କୁ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବାର କିଛି ନାହିଁ ।"

ସେତେବେଳକୁ ରାତି ସାତ ଘଣ୍ଟା । ପର୍ବତ ଉପରେ ଉଠି ଆସୁଥାଏ କଳାମେଘ ଖଣ୍ଡେ । ବଡ଼ ଡ଼ର ଲାଗୁଥାଏ । ଗତ ସପ୍ତାହରେ ବାଘ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକକୁ ଏହିଠାରେ ନେଇ ଯାଇଛି । ଜୟନ୍ତ କହିଲା, "ଚାଲ ଘରକୁ ଫେରିଯିବା । ଏ ସ୍ଥାନ ନିରାପଦ ନୁହେଁ ।"

ଆସିଲା ବେଳକୁ ଦେଖିଲେ ବାଟ ମହୁଲ ଗଛ ତଳେ ଭାଲୁଟାଏ। କସ୍ତୁରୀ ଭୟରେ ଚମକି ପଡ଼ି ଜୟନ୍ତକୁ ଭିଡ଼ି ଧରିଲା ବଡ଼ ଜୋରରେ ।

ଫେରି ଆସି ଜୟନ୍ତ ଚୁପ ହୋଇ ବିଛଣାରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଦେହ ଭଲ ଲାଗୁ ନଥାଏ । କିଛି ଖାଇ ନାହିଁ । ଉତ୍ତେଜନା ଓ

ହତାଶରେ ନିଦ ନାହିଁ । କ୍ରମେ ଅନ୍ଧକାର ଘନେଇ ଆସିଲା । ଜୀବନ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ଧାରୁଆ । ସେହି ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ଦେଖିଲା ସଂଖ୍ୟାହୀନ ପାଗଳକରା ଫିଲ୍‌ମ ଛବି । ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ । ବଢ଼ିଲା ନଈର ପାଣି ପରି ଗୋଳିଆ । ଅର୍ଦ୍ଧସମାପ୍ତ ଅନୁଭୂତିରେ ତାର ହୃଦୟୃଟି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ସପନରେ ଦେଖିଲା ତରୁଣୀଟି ଅନ୍ୟ ଦେଶରେ । ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ କଫନ୍ ପରି ସେ ଅଛି ଗୋଟିଏ ଗ୍ରହ ଲୋକରେ ।

ଯୌବନର ପ୍ରଥମ ପ୍ରଭାତରେ ବାଳିକା ଏକା ଏକା ରହି ପାରେନା । ମନରେ ଉଠେ ଭାବର ଢେଉ । ଜୀବନ ବସନ୍ତର ଚୈତ୍ର ମଳୟ ତା ତନୁ ଓ ମନକୁ ଉଲୁସାଇ ଦିଏ । ରଙ୍ଗିନ୍ ଦୁନିଆ ତା ପକ୍ଷରେ ନୂଆ ମନେହୁଏ । କସ୍ତୁରୀ ଶାନ୍ତ ଓ ସରଳ । ଜୀବନଟା ଧୀରେ ଧୀରେ ଗତ ହୋଇଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମନରେ ଭାବେ ଏହି ଜୟନ୍ତ ବାବୁ ଅପରିଚିତ ପରଦେଶୀ । ସେ ତାର ବା କିଏ ? ତେବେ କାହିଁକି ମନଟାକୁ ତାଙ୍କ ଭାବନା ଏତେ ଆବୋରି ବସିଛି । ସାତ ପର ହୋଇ ବି ସେ ଆଜି ତାର ଏତେ ଆପଣାର । କାହିଁକି ତେବେ ତାର ଏ ଦୁର୍ବଳତା ? ଅଜଣା ଅଶୁଣା ଲୋକଟି ପାଖରେ ସେ ନିଜର ସର୍ବସ୍ୱ ସମର୍ପି ଦେବା ପାଇଁ ଟିକିଏ ହେଲେତ କୁଣ୍ଠା ବୋଧ କରୁନାହିଁ । ରାସ୍ତା ଧାରରେ ତମ୍ବୁ । ରୋଜ ଯାହା କିଛି ଉପହାର ଦେଉଛି ଦେଉ । କାହିଁକି ବା ଗ୍ରୁହିବ ସେ ।

ଜୟନ୍ତ ବି ଅବିବାହିତ । ବାସ କରୁଥାଏ ଅପ୍ରକୃତ ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ । ଖାଲି ଜୀବନଟା ଉପଭୋଗ କରିବା ପାଇଁ । ଦିନଗୁଡ଼ିକ

ସୁଖସପନରେ କଟିଯାଏ । ପ୍ରତିଦିନ ନୂଆ ଜୀବନ । ନୂତନ ଆନନ୍ଦର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ । ବିଚ୍ଛେଦ ଭାବନା ମନରେ ଆସେନା । କେବଳ ଦେଖାଦିଏ ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ । ଭବିଷ୍ୟତର ପ୍ରଶସ୍ତ ଧବଳ ରାଜପଥ । ପ୍ରତି ଫର୍ଲଙ୍ଗରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଶାର ପଥର ଖୁଣ୍ଟି ।

ବୈଠକଖାନାର ପୂର୍ବ କାନ୍ଥଟି ସୁନ୍ଦର ଦର୍ପଣଯୁକ୍ତ । ଚାଲିଲା ବେଳେ ପ୍ରତି ପଦବିକ୍ଷେପର ପ୍ରତିବିମ୍ବ ପରିଦୃଷ୍ଟ ହୁଏ । କସ୍ତୁରୀ ତାର ସୁନ୍ଦର ରୂପର ମୁକୁଳିତ ଯୌବନ ଦେଖି ନିଜେ ନିଜେ ଗର୍ବିତ । ଲୋକେ ତାକୁ ଯାହା ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ବାସ୍ତବିକ ତାହା ସତ୍ୟ ।

ଖୋଲା ଖିଡ଼କିର ପରଦା ପବନରେ ଦୋଳି ଖେଳୁଛି । କସ୍ତୁରୀ ଦର୍ପଣ ଆଗରେ ରେଶମ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ମୁହଁରେ ସ୍ନୋ ଲଗାଉଛି । ଥିଏଟର ଦେଖିବାକୁ ଯିବ ଅମରକୋଠି — ଯେଉଁଠାରେ ଅଭିନେତାମାନେ ପ୍ରକୃତ ଜୀବନ୍ତ ଅଭିନୟ କରନ୍ତି ।

ସେତେବେଳେ ସେ ଥାଏ କୁହୁକ ରାଜ୍ୟରେ । ସେବନ କରୁଥାଏ ସପନ ଦେଶର ବଟିକା । ଯାହା କିଛି କରେ ରହସ୍ୟାବୃତ । ନୀରବତାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଜୟନ୍ତ କହୁଥାଏ ବୁଲି ଯିବାକୁ । ସବୁବେଳେ ଘରେ ବସି ବସି ଜୀବନ ବଡ଼ ମାନ୍ଦା-ନୀରସ-ପ୍ରାଣହୀନ ।

ତେଣେ ଜୟନ୍ତ ପାଖରେ ଭାବ ଓ ଭାଷା ବିନିମୟ ପାଇଁ କେହି ନାହିଁ । ଭୟଙ୍କର ହତାଶା ତାର ସ୍ତ୍ର୍ୟାସକ୍ତ ମନରେ । କସ୍ତୁରୀର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ସେ ଯେପରି ଅତ୍ୟାଚାରିତ । ତାର ସାନ କୋମଳ ହାତ ଦୁଇଟି ଜୟନ୍ତର ଜୀବନକୁ ଯେପରି ବିରାଟ ରାକ୍ଷସ ପରି ଦୃଢ଼

ହାତ ମୁଠା ଭିତରେ ଯାକି ଧରିଛି । ସେ ନିଜକୁ ଇସ୍ପାତ ପରି କଠିନ କରି ପାରି ନାହିଁ ।

ଖଟ ଦାଡ଼ରେ ବସି ମାରବରେ ଭାବୁଛି କସ୍ତୁରୀ କଥା । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚେହେରାର ଛବି ମନେ ମନେ ଆଙ୍କୁଛି । କହୁଛି, ଆହା ! ଯଦି ସେ ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏଠାକୁ ଚାଲି ଆସେ ତେବେ କଣ ଯେ ଘଟିଯିବ କହିହେବ ନାହିଁ । ଯଦି ସେ ତାର ସ୍ୱଭାବସୁଲଭ ଗଳାରେ କହେ, ଥିଏଟର ଦେଖିବାକୁ ଯିବା ପରା ? ମୁଁ କିନ୍ତୁ କିଛି କହିବି ନାହିଁ । ଖୁବ୍ ପାଖାପାଖି ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିବି । ଧୀର ପବନରେ ତାର ଦେହର ଅତର ବାସନା ପାଇପାରୁ ଥିବି ।

ହଠାତ୍ କସ୍ତୁରୀ ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ଆସି ପହଞ୍ଚି ଗଲା । କହିଲା, "ଆପଣ କଣ ଜାଣି ନାହାନ୍ତି ଥିଏଟର ବେଳ ହୋଇ ଗଲାଣି ବୋଲି । ଏତେବେଳ ଯାଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି ?"

ଜୟନ୍ତ ଠାରେ ଏପରି ଅକଳିତ ଶକ୍ତି ଆସିଗଲା ଯେ ସେ ଆଜି କସ୍ତୁରୀ ପାଇଁ ମରିବାକୁ ତିଆରି । ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ଯେପରି ନିଜର ଜୀବନର ଆଶା ତ୍ୟାଗ କରି ବିଜୟ ଉଲ୍ଲାସରେ ଯୁଦ୍ଧରେ ମାତି ଉଠନ୍ତି, ସେହିପରି ତାର ଘୂର୍ଣ୍ଣିତ ମସ୍ତିଷ୍କରେ ସେହି ରୂପ କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ଗଢ଼ି ଉଠି ପୁଣି ଲୀନ ହୋଇଗଲା । ସେହି ପାଗଳକରା, ସୁଖ ସନ୍ତୋଷ ଭରା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଯିବ କସ୍ତୁରୀ ସହିତ ଥିଏଟର ଦେଖି । କାରଣ ଅନୁଭୂତ ଭୀଷଣ ଉତ୍ତେଜନାର ଅଭିଳାଷ ପ୍ରକାଶ କରିବାର ସୁବିଧା ହେବ ଏହି ରାସ୍ତାରେ ।

ଶେଷରେ ଥିଏଟର ପେଣ୍ଡାଲକୁ ଗଲେ । ସେଦିଆ ନାଟକଟିର ନାମ 'ମିଳନ-ପିପାସା' । କସ୍ତୁରୀ ଜୟନ୍ତ ପାଖରେ ବସିଛି । ଯନ୍ତ୍ର-ସଙ୍ଗୀତର ଝଙ୍କାରରେ ମନ ପୂରି ଉଠୁଥାଏ । କଥା କହିବାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭଙ୍ଗୀରେ କସ୍ତୁରୀ ଜୟନ୍ତର ମନ ଗୋଟାକୁ ଦଖଲ କରି ବସିଥାଏ । ବାହାରେ ଅନ୍ଧକାର । ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ଉପରେ ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀଙ୍କର ପ୍ରେମ ମିଳନାତ୍ମକ ଚୁମ୍ବନର ଅଭିନୟ । ଯଦିବା ତାହା ଅସ୍ୱାଭାବିକ ତଥାପି ଦେଖିବାକୁ ଅତି ସୁନ୍ଦର ।

ଫେରିଲା ବେଳେ ବାଟରେ ଶୁଣିଲେ ନୈଶ୍ୟ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ନାଗୀ ନଦୀର ଜଳ କୁଳୁ କୁଳୁ ହୋଇ ବହି ଚାଲିଛି । ସତେ ଯେପରି ବର୍ଷା ହେଉଛି । କସ୍ତୁରୀ ପଚାରିଲା, "ଜୟନ୍ତ ବାବୁ, ଆପଣ କଣ ଆକାଶରେ ତାରା ଦେଖି ପାରୁଛନ୍ତି ?" ଜୟନ୍ତ ଭାବିଲା କସ୍ତୁରୀ ତାକୁ ଥଟ୍ଟା କରୁଛି । ତେଣୁ କହିଲା, "କାହିଁ ? ଆଜି ରାତିରେ ତ ତାରା ନାହାନ୍ତି ?" ଟିକିଏ ଆଗକୁ ନଇଁ ଆସି ଶାନ୍ତ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ସ୍ୱରରେ କସ୍ତୁରୀ କହିଲା, "ହେଇ କଣ ସେଠାରେ ।" ଯେପରି କି ଗୋଟିଏ ମସ୍ତ ବଡ଼ ଆବିଷ୍କାର । ନକ୍ଷତ୍ରମାନେ ସର୍ବଦା ଆକାଶରେ ଥାଆନ୍ତି । ଆକାଶ ତାରାପୂର୍ଣ୍ଣ । ଅଥଚ ଲୋକେ ଦେଖି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସେତେବେଳକୁ ଦୁହେଁ ହାତରେ ହାତ ମିଶାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଦେହରେ ବିଜୁଳି ଖେଳୁଥାଏ । ଏହି ଅଶେଷ ଆନନ୍ଦ ଓ ପ୍ରେମ-ମଦିରା ଭରା ପୃଥିବୀ ସେମାନଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ନୂତନ ସ୍ୱର୍ଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ।

ଜୟନ୍ତକୁ ମିଲଟେରୀରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଅର୍ଡର ଆସିଗଲା । ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ଥାନ ସୀମାରେ ଭୀଷଣ ଯୁଦ୍ଧର ଘନଘଟା । ସେ ଆଉ ବେଶୀ ଦିନ ରହି ପାରିବ ନାହିଁ । ଲାଇନ୍ କାମ ଶେଷ ପ୍ରାୟ । ଆଉ ଦୁଇ ତିନି ଦିନ ।

ସକାଳେ ଜୟନ୍ତ କହିଲା, "କସ୍ତୁରୀ, କାହିଁ କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ତ ବୁଲି ଆସିଲ ନାହିଁ ? ମୁଁ ଅପେକ୍ଷାରେ ଥିଲି ।"

ମୁଣ୍ଡ ବ୍ୟଥା ନେଇ ଆସି ପାରିନି ବୋଲି କସ୍ତୁରୀ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କଲା ।

ଜୟନ୍ତ ପୁଣି କହିଲା, "ତୁମକୁ ଗୋଟିଏ କଥା କହିବାକୁ ଯାଉଛି କସ୍ତୁରୀ, ଯାହାକି ତୁମେ ମୋଠାରୁ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଆଶା କରି ନଥିବ ।"

"କ'ଣ କହନ୍ତୁ, ଶୁଣେ ।"

"ମୁଁ ପଅରଦିନ ଏ ସ୍ଥାନ ଛାଡି ବାହାରି ଯାଉଛି ଗୋଟିଏ ନୂତନ ଦେଶକୁ । ଯେଉଁଠାରେ ମରଣର ବିଭୀଷିକା । ତୋପ କମାଣର ଗୁଡୁମ୍ ଗୁଡୁମ୍ ଗର୍ଜନ । ହିଂସା ଗର୍ବର ପୈଶାଚିକ ଖେଳ ।" ତାର ଗଳା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । କିଛି କହି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

କସ୍ତୁରୀର ମସ୍ତକ ଉପରେ ସହସା ଏକ ବଜ୍ରାଘାତ । ଜୀବନ ବସନ୍ତରେ ଫୁଟି ଆସୁଥିବା କୋମଳ କଳିକାଟି ଯେପରି ଗ୍ରୀଷ୍ମର

ଦାରୁଣ ରୌଦ୍ର ତାପରେ ଶୁଷ୍କି ମଉଳି ଯାଉଛି । ଛାତି ଭିତରୁ ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡକୁ ଯେପରି କିଏ କାଢ଼ି ନେଇ ଯାଉଛି ।

କହିଲି, "ଆପଣ ମିଲିଟେରୀରେ ଯିବେ ? ଶୁଣିଛି, ଯୁଦ୍ଧ ବିଭାଗରେ ଚାକିରି ବଡ ଆରାମପ୍ରଦ । ତଥାପି ସେଥିରେ ଖଣ୍ଡା ଧାରରେ ଜୀବନ ।"

"ତୁମେ ଜାଣନା କସ୍ତୁରୀ, ମଣିଷ ଜୀବନରେ ଥରେ ମରେ । ଖାଲି ଓଡ଼ିଶାରେ ପଡ଼ି ରହିଲେ ଉନ୍ନତିର ଆଶା ନାହିଁ । ଏହି ଜିଲ୍ଲାରେ ଚାରି ବର୍ଷ ଚାକିରି କରି ତୀବ୍ର ବିଦ୍ୱେଷ ଓ ଭେଦାଭେଦ ନେଇ ହତାଶ । ଗଞ୍ଜାମୀ କହୁଛି କଟକିଆ ଘାଟିଡ଼ିଆଁ । କଟକିଆ କହୁଛି ସମ୍ବଲପୁରିଆ । ନିଜକୁ ମନେ କରୁଛି ଗର୍ବିତ । ଏତେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଓଡ଼ିଶା । ଶିକ୍ଷା ଦୀକ୍ଷାର ବହୁ ପଛରେ । ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଣଓଡ଼ିଆର ଅଧିକାର । ଏପରି ନୀଚ ମନୋବୃତ୍ତି- ସାମାନ୍ୟ ସ୍ୱାର୍ଥ ନେଇ ଆପଣା ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ କଳି, ଝଗଡ଼ା । ଭଗବାନ ଜାଣନ୍ତି କେତେ ଯୁଗ ପରେ ଏ ଜାତିର ଚେତନା ଆସିବ । ସେଠାରେ ସମସ୍ତେ ଭାରତୀୟ । ନାହିଁ ଶ୍ରେଣୀଭେଦ- ନାହିଁ 'ଜାତିଭେଦ- ନାହିଁ ଭାଷାର ବିଚାର । ଶ୍ରୀନଗରର ରେଲ୍ ଟିକେଟ୍ ମୋ ପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି କସ୍ତୁରୀ ।"

ଏତିକିବେଳେ ଜଣେ ନିଉଜ୍‌ପେପର ଏଜେଣ୍ଟ୍ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଗଲା । ସାଇକେଲ୍ ପଛରେ ବିଡାଏ କାଗଜ । ଆଖିରେ ଚଷମା । ଭିତରକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲା । କହିଲା, "କ'ଣ ଆପଣ ଯାଇ ନାହାନ୍ତି ? ମୁଁ ଭାବିଥିଲି, ଆପଣ ଯାଇ ଯୁଦ୍ଧଭୂମିରେ ।"

ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନ ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡ଼ ଓ ଦୈନିକ ମାତୃଭୂମି ଦୁଇଖଣ୍ଡି ଦେଇ ଚାଲିଗଲା ।

ଜୟନ୍ତ ଦେଖିଲା, ବଡ ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖା ଯାଇଛି, 'ଦେଶପ୍ରେମୀ ସାହସୀ ଯୁବକମାନେ ଅବିଳମ୍ବେ ଯୁଦ୍ଧ ବିଭାଗରେ ଯୋଗଦାନ କରନ୍ତୁ । ମାତୃଭୂମିର ସ୍ୱାଧୀନତା ରକ୍ଷା ପାଇଁ, ଜାତିର ମାନସମ୍ମାନ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଏକ ଇଞ୍ଚ ପରିମିତ ସ୍ଥାନ ଶତ୍ରୁକୁ ଦେବା ମହାପାପ ।'

"ତେବେ ଆଜି ତୁମେ କଷ୍ଟ କରି ନିଜ ହାତରେ ଏକ କପ୍ କଫି ତିଆରି କରି ଦିଅ ଖାଇବାକୁ ।" କସ୍ତୁରୀ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚୂଲି ଉପରେ କେଟ୍‌ଲି ବସାଇଲା ।

ଦୁଃଖ ଓ ଅଭିମାନଭରା ସ୍ୱରରେ କସ୍ତୁରୀ ଆରମ୍ଭ କଲା, "ଜୟନ୍ତ ବାବୁ, ଲୋକେ ଅବଶ୍ୟ ନିଜର ଭାଗ୍ୟ ନେଇ ଧନୀ ବା ଗରିବ ହୁଅନ୍ତି । ତଥାପି ଆପଣ କ'ଣ ଧନ ଅର୍ଜିବା ପାଇଁ ଯୌବନ ପ୍ରଭାତର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମିନିଟ୍ ମିଲଟେରୀରେ ବ୍ୟୟ କରିବେ ?"

"ଆମକୁ ତ ପୁଣି ଭବିଷ୍ୟତ ପରିବାରଙ୍କ ପାଇଁ ଭାବିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆଜିକାଲି ଯୁଗରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚାଇବା ବଡ଼ କଷ୍ଟକର କସ୍ତୁରୀ ।"

"ଆପଣ ନିଜର କ୍ଷତି କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣ ନିଜକୁ ମାରି ଦେଉଛନ୍ତି ।"

"ତୁମେ ଜାଣନା ସେ ସବୁ । ଜୀବନ-ସଂଗ୍ରାମର ପ୍ରବଳ ସଂଘର୍ଷ ସହିତ ତାଳ ପକାଇ ଚାଲିବାକୁ ହେବ ।"

କସ୍ତୁରୀ ଟିକିଏ ଚୁପ୍ ହୋଇ କଣ ଭାବ ବସିଲା । ପରେ କହିଲା, "ଜୟନ୍ତ ବାବୁ, ଯଦି ଆପଣଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ଏ ରକମ ତେବେ କାହିଁକି ପ୍ରେମର ଫାଟକ ଖୋଲିଦେଲେ ଗୃହକାଠିଟି ହାତରେ ଲୁଚାଇ ରଖି ?"

ଅଧୈର୍ଯ୍ୟରେ କସ୍ତୁରୀ ଜୟନ୍ତର ଗୁଡିରେ ମୁହଁ ଲୁଚାଇଲା । ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଉଭୟେ ନୀରବ ।

କସ୍ତୁରୀକୁ ଦୁଇ ହାତରେ ଯାକିଧରି ଜୟନ୍ତ କହିଲା, "ଏପରି ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲେ କଣ ଚଳିବ ? ଲୁହାପରି ହୃଦୟକୁ କଠିନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସବୁଦିନେ ତ ବିଦେଶରେ ନଥିବି । ଯୁଦ୍ଧ ପରେ ନିଶ୍ଚୟ ଫେରି ଆସିବି ।"

କସ୍ତୁରୀ ଅଭିମାନଭରା ସ୍ୱରରେ କହିଲା, "ଆଜି ବୁଝିଲି ଦି'ଗୋଡ଼ିଆ ପ୍ରାଣୀ ମନୁଷ୍ୟ କେବଳ ନିଜର ଖାଦ୍ୟ, ଶୃଙ୍ଖଳା ପ୍ରେମ ଓ କୁଟୁମ୍ବ ବୃଦ୍ଧିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ଦୁନିଆରେ ତାର ସ୍ୱାର୍ଥର କାରବାର ।"

ଜୟନ୍ତ କହିଲା "ତୁମେ ଭାବୁଛ କସ୍ତୁରୀ ମୁଁ ହୃଦୟହୀନ ? ମୁଁ ତୁମଠାରୁ ବହୁ ବର୍ଷ ବଡ଼ । ମୋର ଅଭିଜ୍ଞତା ତୁମଠାରୁ ନିଶ୍ଚୟ ପୃଥକ । ତଥାପି ମନ କହେ ଲୁଚୁଚୋରି ଅପେକ୍ଷା ସବୁଦିନିଆ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ନିରାପଦ ।"

"କାହିଁ କେବେତ ଆପଣଙ୍କୁ ସେପରି କଥା କହୁନାହିଁ--ଯଦିବା ମୋର ହୃଦୟ ଆଉ ଏକ ପାହାଚ ଆଗେଇ ଯିବାକୁ ବାରମ୍ବାର କହୁଛି ।"

"ମୁଁ ତୁମ ବିରୁଦ୍ଧରେ କେବେ କିଛି ଅଭିଯୋଗ ଶୁଣିବିନି କସ୍ତୁରୀ । ଆମ୍ଭେମାନେ ଯେପରି ବନ୍ଧୁ ଭାବରେ ଥିଲେ ସେହିପରି ରହିବା । ଆମ୍ଭେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଭଲ ପାଉଁ ତାହାହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ବିବାହ ଆମପାଇଁ ନୁହେଁ । ବିବାହିତ ହୋଇଥିଲେ ଅଧିକ ପ୍ରେମ ପାଇ ପାରନ୍ତେ ନାହିଁ । କିଏ ଜାଣେ ହୁଏତ ଆମେ କମ୍ ସୁଖ ବି ପାଆନ୍ତେ ।"

"ଏ ଜଗତରେ ଆପଣ ଏକା ମୋର । ଯଦି ଆପଣ ନାରାଜ, ତେବେ ମୁଁ ଜାଣୁଛି ମୋ ସୁଖ ପାଇଁ ଆପଣ ପ୍ରେମ କରୁ ନାହାନ୍ତି ।"

"ସେପରି ଭାବନାହିଁ କସ୍ତୁରୀ, ତୁମେ କେବଳ ମୋତେ ଶାନ୍ତି ଦେଇପାର । ତୁମର ବାହୁରେ ମୁଁ ସ୍ୱର୍ଗ ରଚନା କରିପାରେ । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ବିବାହ ଆମମାନଙ୍କ ସୁଖର ଦୁଆର ବନ୍ଦ କରି ଦେଇଛି ।"

ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ହୃଦୟରେ କସ୍ତୁରୀ କହିଲା, "ଜୟନ୍ତ ବାବୁ, ଆପଣ ପିଲାପରି କହୁଛନ୍ତି । ଆପଣ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷିତ—ମୁଁ ଅସହାୟ—ମୋର କିଛି ନାହିଁ । ମୋର ଜନ୍ମ ଅଶୁଭ ବେଳାରେ । ସମ୍ଭବତଃ ଶୁଭବେଳା ନ ଥିଲା ମୋ ପାଇଁ ।"

ଦରଦୀ କଣ୍ଠରେ ଜୟନ୍ତ କହିଲା, "ଗତ କଥା କହି କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ କସ୍ତୁରୀ—ସେ ସବୁ ଭୁଲିଯାଅ । ମୁଁ ଠିକ୍ ଅଛି । ତୁମେ କ'ଣ ଚାହଁ ଦାନ ପ୍ରତିଦାନ ? ଚାହଁ ତୁମେ ଦେହର ମିଳନ ? ତାହା ପ୍ରକୃତ ଶାନ୍ତି ଦେଇ ପାରେନା । ଯଦି ଆମର ଅନ୍ତର ମିଳନରେ ଦୃଢତା ଅଛି, ଆମକୁ କେହି ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ପାରିବେ

ନାହିଁ ।" ପୁଣି କେତେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ କସ୍ତୁରୀକୁ ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଭିଡ଼ି ଧରିଲା ।

କସ୍ତୁରୀ ଆଉ କିଛି କହିଲା ନାହିଁ । କହି ପାରିଲା ନାହିଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରିୟତମର ଆଗାମୀ ବିଚ୍ଛେଦରେ ମନ ଗହନର ଅସରନ୍ତି କଥା ଓ ଆବେଗପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଶ୍ନ ହୃଦୟ କବାଟ ଭିତରେ ଯେପରି ଅବରୁଦ୍ଧ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁ ଚାଲିଯାଏ । ତାହାଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସୁଖପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିନଗୁଡ଼ିକ ବି ଗତ ହୋଇଯାଏ । ବର୍ଷା ଆସେ । ଆକାଶ ମେଘ ଅନ୍ଧାରରେ ଛାଇଯାଏ । ପ୍ରେମିକ ପ୍ରେମିକାଙ୍କ ଉପରେ ଥଣ୍ଡା କାକର ପବନ ବହିଯାଏ । ଦିନକୁଦିନ ଜୟନ୍ତର ମନରେ କ୍ଳାନ୍ତି ଓ ଭାବନା ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥାଏ । ହୃଦୟରେ ହତାଶାର ଭୀଷଣତା ଅନୁଭବ କରେ । ତେଣେ କସ୍ତୁରୀର ଶ୍ଳେଟ କଳା ଆଖି ଦୁଇଟି ତାର ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ଝରଣା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ।

ପରଦିନ ସକାଳୁ ଜୟନ୍ତ ଗଲା କସ୍ତୁରୀ ଘରକୁ । ଦେଖେ ଯେ ସେ ଏବେ ବି ଶୋଇଛି ନିଦରେ । ଆଖିପତା ଯୋଡ଼ିକ ଫୁଲି ଯାଇଛି । ଜୟନ୍ତର ପାଟି ଶୁଣି କସ୍ତୁରୀ ଉଠିପଡ଼ି ଢଳି ପଡ଼ିଲା ଜୟନ୍ତର ବାହୁ ମଧ୍ୟକୁ । କହିଲା, "ଜୟନ୍ତ ବାବୁ, ଏ ବାଲିବନ୍ଧ ସେ ଦୁଃଖର ଢେଉକୁ ରୋକି ପାରୁ ନାହିଁ । କଅଣ କରିବ କହନ୍ତୁ ।"

ଜୟନ୍ତ ଅତି ଆଦରରେ କହିଲା, "ତୁମର ମୋର ଏ ମିଳନ କେବେ ଭାଙ୍ଗିବ ନାହିଁ, କେବେ ଭାଙ୍ଗିବ ନାହିଁ କସ୍ତୁରୀ ।" ତା ପରେ ପ୍ରଗାଢ଼ ଚୁମ୍ବନର ଦାନ ପ୍ରତିଦାନ । ସେଥିରେ ଶାନ୍ତି-ପ୍ରତିଜ୍ଞା-ଆଶ୍ୱାସ'

ଜୟନ୍ତ ହାତରେ ହାତ ମିଶାଇ ପୁଣି କହିଲା, "ଏହି ଚୁମ୍ବନଟି ଭିତରେ କେତେ ଯେ ଗୋପନ କଥା ବାକି ରହିଛି କିଏ ଜାଣେ କହିବ। ସେ ଦିନ ସତେ ଆସିବ କେବେ ? ସନ୍ତୋଷ ଓ ପ୍ରେମର ଗଭୀର ସମୁଦ୍ରରେ ବୁଡ଼ି ବୁଡ଼ି ଗତି କରିବା ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଆଡ଼କୁ । ତୁମର ପାଚିଲା ବାଳରେ ସିନ୍ଦୁର ଦିଶୁଥିବ ଜକ ଜକ ।"

ବିଷାଦର ଝଡ଼ ବହିଗଲା କସ୍ତୁରୀ ଉପରେ । ଉଠି ଲୋତକ-କାଳିମା-ବୋଳା ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁନ୍ତଳ ଗୁଡ଼ିକୁ ପଛଆଡ଼କୁ ବୁଲାଇଲା ଆଙ୍ଗୁଠି ସାହାଯ୍ୟରେ ।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ଜୟନ୍ତ କହିଲା, "କସ୍ତୁରୀ, ତୁମକୁ ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ତମ୍ବୁକୁ ଆସିବାକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ରହିଲା । ରାତ୍ରି ଭୋଜନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସେହିଠାରେ ହେବ । ଆଜିହିଁ ଯୋଡ଼ଘରରେ ମୋର ଶେଷ ରାତି ।"

ସେତିକିବେଳେ କସ୍ତୁରୀର ପିତା ଉମାଶଙ୍କର ବାବୁ ଜୟନ୍ତଙ୍କୁ ଡାକ ପକେଇଲେ । ବୃଦ୍ଧ ଗୋଟିଏ ଆରାମ ଚେୟାର ଉପରେ ନିଜର କ୍ଷୀଣ ଦେହଟି ବିନ୍ୟସ୍ତ କରି ଆସୀନ । ବାତାୟନ ପଥରେ ସକାଳ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ଫୁଲ ବଗିଚାର ଗଛ ଫାଙ୍କରେ ଆସି କୋଠା-ଘର ଭିତରେ ପଡ଼ୁଛି । କ୍ଷୀଣା ତଟିନୀ ନାଗୀ କେତେ ଅଜ୍ଞାତ ଜୀବନର କାହାଣୀ ଧରି କୁଳୁ କୁଳୁ ନାଦରେ ଆକୁଳ ଆବେଗରେ ଛୁଟିଛି କେଉଁ ଦୂର ଦେଶକୁ । ବୃଦ୍ଧଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆଜି ଆଉ ସେଆଡ଼େ ନାହିଁ ।

ଜୟନ୍ତ ଯାଇ ପାଖରେ ବସିଲା । ବହି ଉପରୁ ଦୃଷ୍ଟି ଫେରାଇ ସେ ଜୟନ୍ତକୁ ବୁଝାଇ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ, "ବାବୁ, ତୁମେ ମିଲିଟେରୀ

ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ କାହିଁକି ଯିବ ? ତୁମକୁ ମୁଁ କସ୍ତୁରୀକୁ ଉପହାର ଦେଉଛି । ତା'ର ମାଆର ମଧ୍ୟ ସେଇଆ ଇଚ୍ଛା । ଆମର ଆଉ ସନ୍ତାନ କେହି ନାହାନ୍ତି । ସମ୍ପତ୍ତିର ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରାୟ ଦଶ ହଜାର ଟଙ୍କା । ତାହା କସ୍ତୁରୀର ପ୍ରଥମ ସନ୍ତାନ ନାମରେ ରେକର୍ଡ଼ କରାଯିବ ।" ଉଠି କସ୍ତୁରୀର ହାତକୁ ନେଇ ଜୟନ୍ତର ହାତରେ ମିଶାଇଦେଲେ ।

ତାପରେ ପୁଣି କହିଲେ, "ସଂସାରରେ ବଞ୍ଚି ରହିବା ପାଇଁ କୁଟୁମ୍ବବେଷ୍ଟିତ ହୋଇ ସୁଖସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟରେ ଜନ୍ମିଥିଲି । ମୋ ଦେଶର ଲୋକେ ମୋତେ କେହି ଜାଣିଲେ ନାହିଁ । ମୋର ପ୍ରାଣରେ ଯେ ଆଜି କଅଣ ହେଉଛି ତୁମକୁ କପରି ବୁଝାଇବି ? ତୁମେ ଦୁହେଁ ସୁଖରେ ବସା ବାନ୍ଧ । ଏହି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଘରକୁ ସ୍ୱର୍ଗର ପରିଣତ କର । ତୁମର ଆନନ୍ଦରେହିଁ ମୋର ଆନନ୍ଦ ।।" ଏହି କେତେ ପଦ କଥା କହୁଁ କହୁଁ ବୃଦ୍ଧଙ୍କ ଆଖିରୁ କେତେ ଟୋପା ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା । ଆନନ୍ଦରେ ନୈରାଶ୍ୟର ଗଭୀର ଛାୟା ଘନୀଭୂତ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ଜୟନ୍ତ ଅବାକ୍ ହୋଇ ବସିଥାଏ । ମୁହଁରେ ଶାନ୍ତ ଓ ପ୍ରାଣବନ୍ତ ଭାବ ।

ସେ ପୁଣି କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ, "ବାପା, ତୁ ଠିକ୍ ମୋହରି ପରି । ତୋର ହୃଦୟ ଅଛି । ତୁ ତୋର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସୁଖିନୀ କରି ପାରିବୁ ମୁଁ ଜାଣେ ।"

ଜୟନ୍ତ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ଜାପାନ, ଆମେରିକା ପ୍ରଭୃତି ଦେଶ ମହାଦେଶର ଲୋକେ ତ ପୁଣି ଆମ ଦେଶରେ ଅଛନ୍ତି । ଆମ ଓଡ଼ିଆଏ ଘରମୁହାଁ । ଦୂର ଦେଶକୁ ନଗଲେ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା କପରି ଯିବ ? ଯାହାହେଉ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ଏ ଅନ୍ତିମ ଇଚ୍ଛା ନିଶ୍ଚୟ ପୂରଣ କରିବି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ନୁହେଁ, ଯୁଦ୍ଧରୁ ଫେରିଲେ ।"

ଉମାଶଙ୍କର ବାବୁ ଆଖି ପୋଛୁ ପୋଛୁ କହିଲେ, "ବାପା, ମୁଁ କାୟମନୋବାକ୍ୟରେ ତୋତେ ଆଶୀର୍ବାଦ କରୁଛି । ଭଗବାନ୍ ତୋର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ । ଜୀବନରେ ନିଜେ ସୁଖୀ ହୋଇ ଜଗତର ଉପକାର କର ।"

କସ୍ତୁରୀ ପିତାମାତାଙ୍କ ଦାମ୍ପତ୍ୟ ପ୍ରେମର ଆଦର୍ଶ ଓ ପବିତ୍ରତା ଦେଖି ଦେଖି ମନେ ମନେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଚାହିଁ ରହିଛି । ସେ ବି ଦିନେ ସେହିପରି ଶାନ୍ତ ଶୀତଳ ଜୀବନ-ସମୁଦ୍ରରେ ଝାସ ଦେବ - ବିନା ସଙ୍ଘର୍ଷରେ, ବିନା ବାଧାରେ ଏହି ଜୟନ୍ତ ସହିତ ।

ପାଞ୍ଚଟା ବାଜିଛି । ଆଉ ବିଳମ୍ବ କସ୍ତୁରୀ ପକ୍ଷରେ ଅସହ୍ୟ । ସେ ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ନିଜର ବେଶବିନ୍ୟାସ ଶେଷ କରି ଜୟନ୍ତ ପାଖକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ପାଗଳ ।

ଜୟନ୍ତର ତମ୍ବୁ କସ୍ତୁରୀର ଅବାରିତ ଦ୍ୱାର । ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ତମ୍ବୁ ଭିତରେ । ସେତେବେଳକୁ ମଧ୍ୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇ ନାହିଁ । ଗୋଧୂଳିର ପାଣ୍ଡୁର ଛାୟା ଧରଣୀ ଉପରେ ନୃତ୍ୟ କରୁଛି ।

ସେ ଆଜି ଏକ ନୂତନ ସାଜରେ ମଣ୍ଡିତ । ନୀଳ ରଙ୍ଗର ବନାରସି ଶାଢୀ । ଗୋଲାପି ରଙ୍ଗର ବ୍ଲାଉସ୍ - ଅପରୂପ ଯୌବନଭରା ଅଙ୍ଗରେ ଆଣିଦେଇଛି ଏକ ନୂତନ ମାଧୁରୀ । ନୟନରେ ଅପୂର୍ବ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ମୋହ-ମଦିରାର କଟାକ୍ଷ । କସ୍ତୁରୀର ସେହି ପାଗଳକରା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା ଜୟନ୍ତ ମନ୍ତ୍ରମୁଗ୍ଧ ପରି । ଦେଖିଲା ଗାଲରେ ଲାଗିଛି ମେଞ୍ଚାଏ ପାଉଡର । ଜୟନ୍ତ ହସି ଉଠିଲା ।

କସ୍ତୁରୀ ପଚାରିଲା, "ହସିଲେ କାହିଁକି ?"

"ନା କିଛି ନାହିଁ । ଏମିତି"

ହଠାତ୍ କସ୍ତୁରୀ କହି ଉଠିଲା, "ଆଚ୍ଛା ଜୟନ୍ତବାବୁ, ମୋତେ ଆପଣଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଫଟୋ ଦିଅନ୍ତୁ ।"

ଜୟନ୍ତ ଲାଜ ଲାଜ ହୋଇ କହିଲା, "ମୋ ପାଖରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଫଟୋ ନାହିଁ ।"

ତା ପରେ କସ୍ତୁରୀ ଜୟନ୍ତର ଆଙ୍ଗୁଠି ଧରି କହିଲା, "ଆପଣଙ୍କର ଏ ଆଙ୍ଗୁଠିଗୁଡ଼ିକ କି ସୁନ୍ଦର । ତହିଁ ଉପରେ ଏ ମୁଦିଟି ଆଙ୍ଗୁଠିର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଆହୁରି ଦୁଇଗୁଣ ବଢାଇ ଦେଇଛି । ଆଚ୍ଛା କାଲିକି ମୁଁ ମୋ କ୍ୟାମେରା ଆଣିବି ।"

ଏ କଥା ଶୁଣି ଜୟନ୍ତ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିଜର ନାମାଙ୍କିତ ମୁଦ୍ରିକାଟି ବାହାର କରି କସ୍ତୁରୀ ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଲା । ଆଦର ଓ ସୋହାଗରେ କହିଲା, "କି ଚମତ୍କାର ଦିଶୁଛି କସ୍ତୁରୀ । ଏହି ମୁଦିଟି ଆମର ଶେଷ ମିଳନର ସଙ୍କେତ । ପ୍ରକୃତ ପ୍ରେମ ନିକଟରେ ଏହାର ମୂଲ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ ।"

କସ୍ତୁରୀର ହୃଦୟ ସହାନୁଭୂତିଭରା କୋମଳତାରେ ଦ୍ରବୀଭୂତ । ସେ ତା'ର ସାରା ଜୀବନ ପ୍ରେମ ପାଇଁ ଉପବାସୀ ରହିଛି ।

ଲାଜ ଲାଜ ହୋଇ ଜୟନ୍ତକୁ କହିଲା, "ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦନ ପଲ୍ଲୀରେ ଆମେ ଦୁହେଁ ତରୁଣ ତରୁଣୀ । ଦୁଇମାସ କାଳ ନିତି ଦେଖା । ଆପଣ ମୋତେ ପାଗଳ କଲେ । କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କର କିଛିତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖି ପାରିଲିନି ।"

"ବାସ୍ତବିକ ଆମେ ଲୁଚକାଳି ଖେଳୁଛେ । ପାଖେ ପାଖେ ଥାଇ କେହି କାହାରିକୁ ଧରି ପାରୁନେ । ଏହାହିଁ ବିଚିତ୍ର ।"

ଏହି କେତେ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସେମାନେ କଅଣ କେବେ କେବେ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ପାଇ ନାହାନ୍ତି ? ଏକାଠି ଦିନ, ଘଣ୍ଟା, ମିନିଟ୍ କଟାଇ ନାହାନ୍ତି ? କିନ୍ତୁ ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି କେବେ ବାଟରୁ ଅବାଟକୁ ଯାଇ ନାହାନ୍ତି ।

ରାତି ବଢ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗଳ୍ପ ଜମି ଉଠିଲା । ଜୟନ୍ତ କହିଲା, "କସ୍ତୁରୀ, ଶୁଣିଛି ତୁମେ ଭଲ ଗାଇ ପାର । କାହିଁ ଦିନେତ ତୁମର ଗୀତ ଶୁଣାଇଲ ନାହିଁ ? ଆଜିର ଏହି ବିଦାୟ ରଜନୀରେ ଅନୁଗ୍ରହ କରି ଗୋଟିଏ ଗୀତ ବୋଲ ।"

କସ୍ତୁରୀ ପ୍ରଥମେ ଗୀତ ଗାଇବାକୁ ରାଜି ହେଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଜୟନ୍ତର ବାରମ୍ବାର ଅନୁରୋଧରେ ଶେଷକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଗୀତଟିଏ ଗାଇଲା । ନିସ୍ତବ୍ଧ ତମ୍ବୁ ମଧ୍ୟରେ କସ୍ତୁରୀର ସୁମଧୁର ଲଳିତ କଣ୍ଠର ଆବାଜ ବାଜି ଉଠିଲା । କସ୍ତୁରୀ ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଗାଇ ପାରେ ! ତା'ର ଗଳା ଏତେ ସୁନ୍ଦର – ଏତେ କୋମଳ ! କି ପାଗଳକରା ସ୍ୱର; ଯେପରି କଣ୍ଠ ସ୍ୱରରେ ବୁଲ୍‌ବୁଲ୍‌ର ଝଙ୍କାର । ଜୟନ୍ତ କଳ୍ପନା କରି ପାରେ ନାହିଁ – ସେହି ମଧୁର ସଙ୍ଗୀତରେ ସେ ମୁଗ୍ଧ ।

"କସ୍ତୁରୀ, ତୁମେ ଜାଣ କି ନା ତାହା କହି ପାରିବି ନାହିଁ – କିନ୍ତୁ କେତେକ ସୁନ୍ଦରୀ ଯୁବତୀ ସିନେମାରେ ଅଭିନୟ କରିବାକୁ ଯାଇ ନିଜର ସୁନାମ ବଦଳରେ ଦୁର୍ନାମ ଅର୍ଜନ କରିଥାନ୍ତି । ତୁମର ମନମୁଗ୍ଧକର ଗାନରେ ତୁମେ ଅଭିନେତ୍ରୀ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ମୋ ମତରେ ପ୍ଲେ ବ୍ୟାକ୍ ସିଙ୍ଗର୍‌ଟିଏ ହୋଇ ପାରିବ ।" କହି ସାରି ଜୟନ୍ତ କସ୍ତୁରୀର ଚିବୁକ ଧରି ଅଳ୍ପ ଚିପିଦେଲା ।

କସ୍ତୁରୀ କହିଲା, "ମୋର ସେ ସୌଭାଗ୍ୟ କାହିଁ ? ମୁଁ ଯେ ଭାଗ୍ୟହୀନା ।"

"କିଏ କହେ ତୁମେ ଭାଗ୍ୟହୀନା ? ତୁମର ଭବିଷ୍ୟତ ବଡ଼ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।" ନିରାଶ ବ୍ୟକ୍ତି ସାନ୍ତ୍ୱନା ପାଇଲେ ମନକୁ ମନ ଦୁଇ ଗୁଣ ବ୍ୟାକୁଳ ହୁଏ । ଜୟନ୍ତ ହାତର ପରଶରେ ତା'ର ବିରହ ବିଚ୍ଛେଦଜନିତ ଦୁଃଖର ବୋଝ ଅଶ୍ରୁରେ ଭିଜି ଆହୁରି ବେଶୀ ଭାରି ହୋଇଗଲା ।

ଜୟନ୍ତ କହିଲା, "ହେ ମାନସୀ ମୋର, ତୁମକୁ ଛାଡ଼ି କିପରି ଭୁଲିଯିବି ?"

"କ'ଣ ନକଲେ ଆପଣ ? ଭଲ ପାଇ ବସିଲେ କାଲି ସକାଳେ । ଆଶା ଭରସା ଭାଙ୍ଗିଲେ ଆଜି ସଞ୍ଜରେ – ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ । ଠିକ୍ କାଚ ପରି । କଉଣ ବା ଅନ୍ୟାୟ କଲି ମୁଁ ?"

"ତୁମେ ମୋ ହୃଦୟର ରାଣୀ । ଜୀବନର ଆଲୋକ । ଯଦିବା ତୁମକୁ ମୁଁ ବିବାହ କରି ନାହିଁ ତଥାପି ତୁମରି ଆଶୁ ବିଚ୍ଛେଦ ନେଇ ଗୋପନରେ ଅଶ୍ରୁ ଢାଳେ । ତୁମେ ତା କିପରି ଜାଣିବ ?"

"ମୁଁ କିନ୍ତୁ ସେହି ଶୁଣିବା ବେଳଠାରୁ ମୋର ଶିରାପ୍ରଶିରାରେ ବରଫର ପ୍ରଖର ସ୍ରୋତ ଅନୁଭବ କରେ ।"

"ତଥାପି ତୁମେ ସବୁ ଜାଣ । ଅନ୍ତତଃ ଜାଣ ମୋର ପରିସ୍ଥିତି ।"

କସ୍ତୁରୀ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । କହିଲା, "ଜାଣେ, ସବୁ ଜାଣେ । ଏହା କେବଳ ଭାଗ୍ୟର ପରିହାସ ।"

ଆହାରାଦି ପରେ ଜୟନ୍ତ ଅତି ସୋହାଗରେ କହିଲା, "କସ୍ତୁରୀ, ବହୁତ ରାତି ହେଲାଣି, ଏତେ ରାତିରେ ତୁମକୁ ଏକା ଛାଡ଼ିବି ନାହିଁ । ସେହି ବୁଢା ବରଗଛ ବାଟେ ଯିବା ବଡ଼ ବିପଦଜନକ । ଆଜି ରାତିଟି ଏଠାରେ ରହିଯାଅ, ସକାଳୁ ଜଳଖିଆ ସାରି ବାହାରି ଯିବ ।"

ଅଳ୍ପକ୍ଷଣ କଣ ଭାବି କସ୍ତୁରୀ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଭାବୁଛି ।"

"ଏହି ତମ୍ବୁର ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର କକ୍ଷରେ ତୁମେ ଶୟନ କର । ମୁଁ କଦାପି ସଭ୍ୟତାର ନିୟମ ଲଙ୍ଘନ କରିବି ନାହିଁ ।"

"ନା, ନା, ଆଜି ସାରା ରାତିଟି ମୁଁ କେବଳ ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ଗୀତ ଗାଉଥିବି । ଆଉ ଆପଣ ଶୁଣୁଥିବେ ।"

ତମ୍ବୁଟି ନୀରବତାରେ ଠିଆ । ବାହାରେ ଶୁଭ୍ର ଜୋଛନା । ଜୟନ୍ତ ସିଗାରେଟ୍ ଖଣ୍ଡେ ଧରି ଆକାଶ ପାତାଳ ଭାବୁଛି । ସୁଗନ୍ଧରାଜ ଓ ମଲ୍ଲୀଫୁଲ ବାସନାରେ ତମ୍ବୁ ଭିତର ଆମୋଦିତ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଜୟନ୍ତ କହିଲା, "କସ୍ତୁରୀ, ତୁମର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୌବନର ପରଶ ପାଇ ତମ୍ବୁଟି ଆଜି ଜୀବନ୍ତ । ମୋତେ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗୁଛି । ତୁମେ ପାଖରେ—ବହୁତ କିଛି ମନ ଚାହେଁ"—ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଝୁଲିଲା ହାତ ଉପରେ ହାତ ରଖି । ଏପରି କୋମଳ ଭାବରେ ଯେ ଯେପରି ପ୍ରଜାପତି ଫୁଲ ଉପରେ ବସେ । ରକ୍ତରେ ବିଜୁଳି ଖେଳିଗଲା । ଦେହ ଥରି ଉଠିଲା । ପୁଣି ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହୋଇ କହିଲା, "ଏହି ଦୀର୍ଘ ଦୁଇ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଆଜିର ଏହି ରାତିଟି ବଡ଼ ମୂଲ୍ୟବାନ । ମଣିଷ ଜୀବନରେ ଏପରି ଶୁଭରାତ୍ରି ଥରେ ଆସେ । ଏହା ଭଗବାନଙ୍କ ଦାନ । ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଏ ଆନନ୍ଦକୁ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ହେବ ନାହିଁ । ଆମର ରସଧାରାରେ ଏହି ଗୋଟିକ ରାତିର ଯେପରି ଶେଷ ନ ହେଉ ।"

କସ୍ତୁରୀ କିଛି କହିଲା ନାହିଁ । ତାର ଆପତ୍ତି କରିବାର କିଛି ନଥିଲା । ଜୟନ୍ତ ଅଚଳ ପାଷାଣ ପ୍ରତିମା ପରି କସ୍ତୁରୀର ସେହି ସଙ୍ଗୀତ ଶୁଣିବାରେ ଲାଗିଲା ।

ଘଣ୍ଟାଟି ଟିକ୍ ଟିକ୍ କରୁଥାଏ । ପାଞ୍ଚଟାକୁ ଆଲାର୍ମ ଦିଆ ଯାଇଛି । କାନ୍ଦକାନ୍ଦ ହୋଇ କସ୍ତୁରୀ ଘରକୁ ଯିବାବେଳେ ଜୟନ୍ତ କହିଲା, "କସ୍ତୁରୀ, ମୁଁ ଚାହେଁ ତୁମର ସଜଳ ଆଖି ଦୁଇଟା ସର୍ବଦା ଶୁଖିଲା ରଖିବାକୁ ।"

କସ୍ତୁରୀ ଆନମନା — ମଥା ଭାରି — ସାରା ରାତିର କଥା ସପନର ଗୋଲାପି ପରଦାରେ ଦିଶୁଛି । ଯେପରି ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଶୁଣି ପାରୁଛି ଜୟନ୍ତର ମଧୁର ସ୍ୱର । ଅନୁଭବ କରୁଛି ମଧୁର ଚୁମ୍ବନ । ସାରା ଦୁନିଆ ଜୟନ୍ତର ଛବିରେ ପରିଦୃଶ୍ୟମାନ ।

ଠିକ୍ ପରଦିନ ବାର ଘଣ୍ଟା । ଜୟନ୍ତ ଶ୍ରୀନଗର ଯିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା । ଶେଷ ବିଦାୟ ପାଇଁ ଉମାଶଙ୍କର ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲା, କସ୍ତୁରୀର ଆଖିରେ ଲୁହ ଭରି ଯାଇଛି । କଥା କହିବାର ଶକ୍ତି ନାହିଁ । କେବଳ ଚାହିଁ ରହିଛି ଜୟନ୍ତକୁ । ଜୟନ୍ତ ନିଜର ରୁମାଲରେ କସ୍ତୁରୀର ଆଖି ପୋଛି ଦେଇ କହିଲା, "ଏତେ ଅଧୀର କାହିଁକି କସ୍ତୁରୀ, ଏହି ଜୀବନଟା ଗଢା କେବଳ ସୁଖ ଓ ଦୁଃଖର ମିଶ୍ରଣରେ । ମୁଁ ଚାଲି ଯାଉଛି, କେବେ ଫେରିବି କେ ଜାଣେ ?"

"ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧ ଶେଷରେ ଫେରି ଆସି ଖୋଲିବି ଏକ ଆଦର୍ଶ କୃଷି ଫାର୍ମ, କରତ କଲ, ଚମଡ଼ା କାରଖାନା । ଯୁଦ୍ଧ ବିଭାଗରେ ନଗଲେ ଏତେ ଅର୍ଥ କାହୁଁ ମିଳିବ କସ୍ତୁରୀ ? ଆଉ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଚାହେଁ ସ୍ୱାଧୀନତା । ଶ୍ୱଶୁର ଘରେ ଅନୁଗ୍ରହପ୍ରାର୍ଥୀ ଭାବରେ ରହିବା

ମୋର ମାତିବାରୁଛି । ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ନିଜେ ଠିଆହେବା ଦରକାର । ଦେଖ, ପଡ଼ାପଢ଼ିରେ ତୁମର ଯେପରି କୌଣସି କ୍ଷତି ନ ହୁଏ ।’

କସ୍ତୁରୀ ନୀରବ । ଆଖିରେ ତାର ଅକୁହା କଥା – ମନରେ ଅସୀମ ବେଦନା । କେବଳ ନମସ୍କାରଟିଏ ଜଣାଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲା ।

ଉମାଶଙ୍କର ବାବୁ କହିଲେ, "ବାପ, ମୋ ଦିନ ସରିଲା । ପର-ପାରକୁ ଯିବାପାଇଁ ଡାକରା ଆସିଲାଣି । ସେଥିପାଇଁ ମୋର ଦୁଃଖ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।"

ଶେଷକୁ ସାବିତ୍ରୀ ଦେବୀଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ଗ୍ରହଣ କରି ଜୟନ୍ତ ଯାଇ ବସିଲା ବସ୍‌ରେ । ବାଟରେ କେତେ କେତେ ରାସ୍ତା, ଶତ ଶତ ଗ୍ରାମ, ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଘର ପଡ଼ି ରହୁଥାଏ ପଛରେ । ଯେତେ ଦୀର୍ଘ ରାସ୍ତା ଗତ ହୋଇ ଯାଉଥାଏ ସେତେ ଅଧିକ ଅନ୍ଧାରୁଆ ଓ ଆଲୋକହୀନ ଜଣା ପଡ଼ୁଥାଏ । ଡେଙ୍ଗା ଡେଙ୍ଗା ସୁନ୍ଦର କୋଠା ଗୁଡ଼ିକ ଅଦୃଶ୍ୟ । ମଝିରେ ମଝିରେ ଭଙ୍ଗାରୁଜା ଘର ସବୁ ରହୁଥାଏ ପଛରେ । ତାପରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ମିଲ୍, ଫ୍ୟାକ୍ଟରୀ— ଯେପରି ବଡ଼ ବଡ଼ ସାଇଜ୍‌ର ପ୍ୟାକ୍ ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବାକ୍ସ ।–

ବହୁତ ଦୂର ଚାଲିଗଲା । ଅନ୍ୟ ସହର ଅନ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ ଆଡ଼କୁ-ଯେଉଁଠି ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଛି । ଶାନ୍ତି ଭାଙ୍ଗିଛି - ବିପ୍ଳବ ସୃଷ୍ଟି - ନର୍କଖୋଲା-ସର୍ବଦା କଷ୍ଟ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଆର୍ତ୍ତନାଦ ।

ଜୟନ୍ତ ଧୋଡରା ଗୁଡ଼ି ଗୁଳିଯିବା ପରେ ପାଖ ଆଖ ଗାଁର ଲୋକେ ହାୟ ହାୟ କଲେ । କାରଣ ସେ ଆବଶ୍ୟକ ବେଳେ କରୁଥିଲା ସେମାନଙ୍କୁ ସବୁମତେ ସାହାଯ୍ୟ । ଦେଖାଉଥିଲା ସହାନୁଭୂତି ସେମାନଙ୍କ ରୋଗ, ମୃତ୍ୟୁ ଓ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବିପଦ ସମୟରେ । ଗରିବଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନୁଗ୍ରହ ଓ ଦୟା ଥିଲା ତାର ଜୀବନର ପ୍ରଥମ ବ୍ରତ । ଆହା ! ସେ ଆସିଥିଲା ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ସୁଦୂର ଉତ୍ତର ପ୍ରାନ୍ତରୁ । ତଥାପି ଚାରିଗୋଟି ବିଭିନ୍ନ ଭାଷାରେ କଥା କହୁଥିଲା - ସଉରା, କନ୍ଧ, ଗଣ୍ଡ ଓ ତେଲୁଗୁ । ଏହି ଅଳ୍ପଦିନ ମଧ୍ୟରେ ନିଜର ଅବସର ସମୟରେ ଏହି ପଲ୍ଲୀ ଗାଁମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁ ନୂତନ ଆଦର୍ଶ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ କରିପାରିଥିଲା, ଦେଶର ଯେ କୌଣସି ଜନକଲ୍ୟାଣ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଠାରୁ ତାହା ଥିଲା ଉନ୍ନତ ଧରଣର । ସେ ନିରୀହ, ସରଳ, ଦରଲଙ୍ଗଳା ଆଦିବାସୀଙ୍କର ଅକର୍ଷିତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମନ ଭିତରେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ, ସାହସ ଓ ପରିଶ୍ରମର ବୀଜ ବପନ କଲା । ତଥାପି ସେ ଥିଲା ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ । ଆହୁରି କିଛି ଅଧିକ କାମ ଓ ଅଧିକ ପ୍ରଗତି ଦରକାର ।

ନିଲ୍‌ଗିରି ଉପତ୍ୟକାର ସୀମାନ୍ତ ଯୁଦ୍ଧଘାଟି । ଜୟନ୍ତ ମନେ ମନେ ଭାବେ କସ୍ତୁରୀର ପ୍ରଥମ ଯୌବନର ସ୍ମୃତି । ଧନୀ ଘର - ଏକମାତ୍ର ଆଦରିଣୀ କନ୍ୟା । ଏହି ସ୍ନେହର ଅନ୍ତରାଳରେ କଣ ଯେ

ଭବିଷ୍ୟତ କଥା ହୁଏନା । କଳ୍ପନାଚକ୍ଷୁରେ କେତେ ସୁଖ ଜୀବନ ଯାତ୍ରାର ସପନ ଦେଖେ । ବେଳେ ବେଳେ ମନେ ପଡ଼େ ରାସ୍ତାଧାରରେ ସେହି ମଧୁର ଉତ୍ତେଜନାପୂର୍ଣ୍ଣ ରାତିଟି । ମାସ ମାସ ଧରି ଅଙ୍କୁରିତ ପ୍ରେମର ଚରମ ବିକାଶ । ଗୋଧୂଳି ଲଗନରେ ସେହି ମଧୁର ସନ୍ଧ୍ୟା । ପଡ଼ିଆର ସବୁଜ ଘାସ । କସ୍ତୁରୀ ବସିଥାଏ ପାଖରେ-ଯେତେବେଳେ ଥାଏ ତାର ଉତ୍ତେଜନା ଓ କାମ ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ଜାଗରିତ । ପୁଣି ମନେ ପଡ଼ିଲା ଅନ୍ଧାରୁଆ ଗ୍ଲେଷ୍ଟ ଗ୍ଲେଷ୍ଟ ବୁଦା । କଙ୍କରମୟ ପଥ । ନାଗୀନଦୀ ତୀର - ସମସ୍ତ ଫେରି ଆସିଲା । ଆଖିରେ ଦିଶିଗଲା ସେହି ହାଟ ଆମ୍ବତୋଟା । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଚେୟାର ଉପରେ ବସି ପଢ଼ୁଥିବା ଖବର କାଗଜ । ରାସ୍ତାପାଖ ବଟନା ଲୋହରାର ଅନବରତ ହାତୁଡ଼ି ଶବ୍ଦ । ହତାଶ ଓ ନୂତନ ଆଶାରେ କଟିଥିବା ନୂତନ ଜୀବନ ଦୁଇଟି । ଏହି ସମସ୍ତ ସ୍ମୃତି ତିକ୍ତ ଆନନ୍ଦ ଦେଉଥାଏ । ହୃଦୟ କହି ଉଠେ - ସତେ ପୁଣି କେବେ ?

ଜୟନ୍ତ ଗୁଳି ପାଇଛି । କସ୍ତୁରୀର ପ୍ରେମିକ ଦୂର ଦେଶରେ । ତାରି ଜାଗାରେ ଆଜ ଆଉ ଜଣେ ଯୁବକ ସେହି ଅଭିନୟ ପାଇଁ ଛିଡ଼ା । କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବ ପ୍ରେମିକର ଜୀବନ୍ତ ସ୍ମୃତି ମଧ୍ୟରେ ସେ କଣ ଅନ୍ୟ ପ୍ରେମିକକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବ ? ସେ କଣ ଆତ୍ମପ୍ରବଞ୍ଚନା କରିବେ ? ଅନ୍ୟର ଜୀବନରୁ ଭାଗ ନେବା ପାଇଁ ପୁଣି ହାତ ପାତି ବସିବ ? ଅସମ୍ଭବ । ସେ ପଛେ ଆଜୀବନ ବସି ରହିବ ଜୟନ୍ତ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷାରେ । କିନ୍ତୁ..............

ବାଲ୍ୟ କାଳରୁ ଲଳିତା ସହ କସ୍ତୁରୀର ବନ୍ଧୁତା । ଲଳିତାର ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ନବରଙ୍ଗପୁର । ଏକା ହାଇସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଢ଼ିଥିଲେ । ସେ ବଡ଼ ଖାନଦାନ ଘରର ଝିଅ । ଧନର ଅଭାବ ନଥାଏ । ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ଭିତରୁ କେହି ସରକାରୀ ଚାକିରିଆ ନ ଥିବାରୁ ତାର ବାପା ଖୋଜି ଖୋଜି ଶେଷରେ ଜଣେ ପୋଲିସ ଇନ୍‌ସ୍ପେକ୍ଟର ପ୍ରସାଦ ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ଲଳିତାର ବିବାହ ଦେଲେ । ସୌଭାଗ୍ୟ ଯଦି କେବେ ଆସେ, ଆସେ କେବଳ ଧନୀ ଓ ପ୍ରତିପତ୍ତିଶାଳୀ ଲୋକର ।

ପ୍ରସାଦବାବୁ ବଡ଼ କଡ଼ା ମିଜାଜର ଲୋକ । ତାଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ କେବଳ ଟଙ୍କା ରୋଜଗାର । ନ୍ୟାୟରେ ହେଉ ବା ଅସତ୍ ଉପାୟରେ ହେଉ ଧନ ମିଳିଲେ ତାଙ୍କର ପରମ ଆନନ୍ଦ ।

ପ୍ରସାଦବାବୁଙ୍କର ବୟସ ପ୍ରାୟ ପଚିଶ । ସେ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ କଲେଜରୁ ଦୁଇଥର ବିତାଡ଼ିତ ହେବା ବିପଦରୁ ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ରକ୍ଷା ପାଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର କଣେଇ କଣେଇ ହସ - ଯୁବତୀମାନଙ୍କୁ ପାଗଳ କରେ । କ୍ଲାସ୍‌ରେ ପକେଟ ଦର୍ପଣ ବାହାର କରି ବହି ଭିତରେ ରଖି ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ମୁହଁ ଦେଖନ୍ତି । କଲେଜ ଜୀବନର ଉବାଚର ତାଙ୍କ ଉପରେ ଗୋଟିଏ କଳାଦାଗ ଆଙ୍କି ଦେଇଥାଏ ।

ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ସେ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ସହରର ସୌଖୀନ ମହିଳା-ମାନଙ୍କର ବାସସ୍ଥାନ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନ୍ତ ନାମତାଲିକା ପ୍ରସାଦବାବୁଙ୍କ ଡାଇରୀରେ । ଖାଲି ତାଲିକା ନୁହେଁ-ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ପରିଚୟ ଓ ଫଟୋ ମଧ୍ୟ ସେହି ପକେଟ୍ ଭିତରେ । ତାଛଡ଼ା ସ୍ୱଦେଶୀ ଓ ବିଦେଶୀ ନିଶା ସେବନରେ ସେ ପକ୍‌କାଟିଏ ।

ଲଳିତା ଶିକ୍ଷିତ ସ୍ୱାମୀ ପାଇଛି । ସ୍ୱାମୀ ମଧ୍ୟ ଶତ ଶତ ଟଙ୍କା ବେତନ ପାଉଛନ୍ତି । ଖାଦ୍ୟ ପେୟ ଇତ୍ୟାଦିରେ କୌଣସି

ଅଭାବ ନାହିଁ । ହେଲେ କଣ ହେବ ? ତାର ସବୁ ଥାଇ ନଥିଲା ପରି । ଯେଉଁ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀର ଏତେ ଗର୍ବର ଜିନିଷ – ଯାହାପାଇଁ ନାରୀ ଦୁନିଆରେ ଭାଗ୍ୟବତୀ – ସେହି ଲଳିତା ଆଜି ଚିରଦୁଃଖିନୀ । ତା ଭାଗ୍ୟରେ ଏତେ ଟିକେ ହେଲେ ସୁଖ ନାହିଁ ।

ଲଳିତାର ଅତୁଟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ । ଅଫୁରନ୍ତ ଯୌବନ । ନାନାଦି ସଦ୍‌ଗୁଣ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଭଗବାନ ତାକୁ ସୁନ୍ଦର ରୂପ ଦେଇ ନଥିବାରୁ ପ୍ରସାଦବାବୁ ହତାଶରେ ଦିନ କାଟନ୍ତି । ନିତ୍ୟ ନୂତନ ପଣ୍ୟସ୍ତ୍ରୀର କୋମଳ ବାହୁପାଶରେ ନିଜକୁ ଛନ୍ଦି ଦେବାପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଥାନ୍ତି । ବିଫଳ ଜୀବନରେ ଏହି ପ୍ରକାର ସଫଳତା ତାଙ୍କର ଏକ ମାତ୍ର ଲକ୍ଷ । କୌଣସି ଏକ ସଚ୍ଚରିତ୍ରା ଯୁବତୀକୁ ବିପଥକୁ ନେଇ ତାର ସତୀତ୍ୱକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରି ପାରିଲେ ତାଙ୍କର ଶାନ୍ତି ଓ ତୃପ୍ତି ।

ଏହି ପ୍ରସାଦବାବୁ ଓ ଲଳିତା ସେଥର ଆସିଥିଲେ ଖସ ଦିନେ ଭୈରବ ଦେବତା ଦର୍ଶନ ପାଇଁ; ଅବଶ୍ୟ ଲଳିତାର ବାରମ୍ବାର କାକୁତି ମିନତିରେ । କାରଣ ଲଳିତାର ଗୋଟିଏ କ'ଣ ବହୁ ଦିନରୁ ମାନସିକ ଥିଲା ଓ ତାର ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା ଯେ ସେହି ଭୈରବ ଦେବତାହିଁ ତାର ହୃଦୟର ଗଭୀର ଦୁଃଖ ବୁଝିବେ ।

ଲଳିତା ବାଧ କରି କସ୍ତୁରୀକୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇଥିଲା ଆଠ ମାଇଲ ରାସ୍ତା ପୋଡାଗଡକୁ – ଯେତେବେଳେକି କସ୍ତୁରୀ ଥିଲା ଜନ୍ମନ୍ତର ଅନାବିଳ ପ୍ରେମରେ ବନ୍ଦିନୀ ହୋଇ । ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରେ ଲମ୍ବା ପର୍ବତ-ଶ୍ରେଣୀ । ପର୍ବତର ପାଦଦେଶରେ ମନ୍ଦିର । ମନ୍ଦିରର କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥଳରେ ପ୍ରସ୍ତର ମୂର୍ତ୍ତି ଭୈରବ ଦେବତା । ମନ୍ଦିରକୁ ଟିକିଏ ଛୁଇଁ ଲେଖନ ପଖନା । ସାଧାରଣ ପଥର ଖଣ୍ଡେ – ଲମ୍ବ ପ୍ରାୟ ଛଅ ଫୁଟ, ଓସାର ଦୁଇ ଫୁଟ । ପଥରର ଦୁଇ ପାଖରେ ଖୋଦିତ ଲିପିଗୁଡିକ

ଦେବନାଗରୀ ଓ ବଙ୍ଗଳା ମିଶାମିଶି । କେହି କେହି ପାଲିଭାଷା ବୋଲି କହନ୍ତି । ତାହା କେଉଁ ଯୁଗର କେହି କହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସଙ୍ଗରେ ଥିଲା ଗୋଟିଏ ଗୃହକର । ଏହି ଗୃହ ଜଣଙ୍କ ଛଡ଼ା ସେହି ନିର୍ଜନତାର ଅଂଶ ନେବାକୁ ସେତେବେଳେ କୌଣସି ମାନବ ସାକ୍ଷୀ ସେଠାରେ ନ ଥିଲେ । ଦର୍ଶନରୁ ଫେରି ସେମାନେ ହୋଇ-ଥିଲେ ରାତିକ ପାଇଁ କସ୍ତୁରୀ ଘରେ ଅତିଥି । ଏହି ସୂତ୍ରରେ ପ୍ରସାଦବାବୁଙ୍କ ସହିତ କସ୍ତୁରୀ ଓ ଜୟନ୍ତର ଯାହା ପରିଚୟ ।

ଆଜି ପୁଣି ସେହି ପ୍ରସାଦବାବୁ କୌଣସି ଏକ କେଶ୍ ତଦନ୍ତ ସମ୍ପର୍କରେ ଧୋଉଡ଼ା ଆସିଲେ । ବାଟରେ ଦେଖିଲେ ନଈ କୂଳରେ ଜଣେ ଯୁବତୀ ସାବୁନ୍ ଲଗାଇ ସ୍ନାନ କରୁଛି । ତାକୁ କସ୍ତୁରୀ ବୋଲି ଜାଣିପାରି ସାଇକେଲ୍‌ରୁ ଓହ୍ଲାଇବେ କଣ ସିଧା ସିଧା ତାଙ୍କରି ଘରେ ଯାଇ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ।

କସ୍ତୁରୀ ଓଦା ସରସର ହୋଇ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା ବେଳେ ଚନ୍ଦନ ସାବୁନର ମହକରେ ପ୍ରସାଦବାବୁ ହେଲେ ପାଗଳ । ପରେ କସ୍ତୁରୀ ଆଣିଦେଲା କଫି ଓ ସିଗାରେଟ ।

ପ୍ରସାଦବାବୁ କହିଲେ, "କସ୍ତୁରୀ କଲିକତାଠାରୁ ମୁଁ ତୁମର ସମସ୍ତ କଥା ଶୁଣିଛି । ତୁମେ ତାର ସାଥୀ କନା ? ମୁଁ ଯେଉଁ ଧରଣର ଗୃହିଣୀ ଖୋଜୁଥିଲି ତୁମେ ଠିକ୍ ସେହିପରି । ତୁମର ଆଖି ଦୁଇଟି ଯେପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ତାରକା । ମୋର ମନ ଚଞ୍ଚଳ ହୁଏ ପକ୍ଷୀପରି ତୁମ ପାଖକୁ ଉଡ଼ିଯିବାକୁ । ଏହା ମୋର ସ୍ୱପ୍ନାଗତ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମେ ପରିଷ୍କାର କୁହ ମୋତେ ଗ୍ରହଣ, କି ନା ?"

କସ୍ତୁରୀ ଆହତା ଫଣୀ ପରି ଫଣା ବିସ୍ତାର କରି ଗର୍ଜି ଉଠିଲା । ମସ୍ତକର ଅସଂଖ୍ୟ କେଶଗୁଚ୍ଛ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଫୁଲି ଉଠିଲା । କହିଲା, "ତୁମେ ବଡ଼ ଅବିଶ୍ୱାସୀ ପ୍ରସାଦବାବୁ । ସଭ୍ୟତାର ଆବରଣ ତଳେ ଏ କ'ଣ ଗୁଣ୍ଡାମି ? ବାସ୍ତବିକ ତୁମେହିଁ ସମାଜର କଳଙ୍କ । ତୁମ ପରି ଅଯୋଗ୍ୟ କର୍ମଚାରୀ ପୋଲିସ ବିଭାଗରେ ସ୍ଥାନ ପାଇବା ଅନୁଚିତ । ଯାବଜ୍ଜୀବନ କାରାବାସ ତୁମର ଏହି ଗୁରୁତର ଅପରାଧର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ । ତଥାପି ତୁମକୁ କ୍ଷମା ଦେଉଛି ଏଥର - କେବଳ ବାଲ୍ୟସଙ୍ଗିନୀ ଲଳିତାର ଅନୁରୋଧ ଉପରେ ।"

"ଦେଖ କସ୍ତୁରୀ, ମୁଁ ତୁମକୁ ଯେତେ ଭଲପାଏ ତୁମେ କଦାପି ଜୟନ୍ତଠାରୁ ସେପରି ଆଦର ପାଇବ ନାହିଁ । ସେ ମଣିଷ ନୁହେଁ, ହୃଦୟହୀନ ପଶୁ । ତୁମ ପରି ସୁନ୍ଦରୀ ବାଳିକାକୁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ଯୁବତୀର ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଛି । ସେ କ'ଣ ଆଉ ଆସିବ ? ଯୁଦ୍ଧଭୂଇଁରୁ କେବେ କିଏ ଫେରିଛି ? ଆଉ ତା ସହିତ ତୁମର ଦେଖା ହେବା ଅସମ୍ଭବ । ତୁମେ ଜୟନ୍ତର ପ୍ରେମକୁ ମନ ମଧ୍ୟରୁ ଛାଡ଼ପତ୍ର ଦିଅ । ଆଉ ଗୋଟିଏ ନୂତନ ସ୍ୱର୍ଗରାଜ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କର ।"

"ତା କ'ଣ ତେବେ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପ୍ରେମ ?"

"ଧର୍ମଗତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନହେଲେ ବି ମୋ ନିଜ ମତରେ ତାହା ମଙ୍ଗଳ ।"

"ରକ୍ତମାଂସଗତ ପ୍ରେମ ଓ ଜଣକ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଜଣର ପାଶବିକ ପ୍ରେମ କଦାପି ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ନୁହେଁ ।"

"ସେ ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ବଡ଼ କଠିନ । ଲୋକେ କହନ୍ତି ପୋଡ଼ି ଜଳି ମରିବାଠାରୁ ବିବାହ ଭଲ ।"

"ତୁମର ସେହି ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଉତ୍ତେଜନା କେବଳ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଲାଳସା ତୃପ୍ତି ପାଇଁ । ତାହା ସବୁ ନର୍କ ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ।"

"ଏତେ ନୀତିଶିକ୍ଷାର ବା କି ପ୍ରୟୋଜନ କସ୍ତୁରୀ ? ତଥାପି ତୁମେ ଯେତେ ଇଚ୍ଛା ସେତେ ଅସଭ୍ୟତା ମୋ ପାଖରେ ଦେଖାଇ ପାର—କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତୁମକୁ ଘୃଣା କରେନା ।"

"ଏହା କ'ଣ ତେବେ ତୁମର ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଓ ସରକାରୀ ଚାକିରିର ନମୁନା ପ୍ରଦର୍ଶନ ? ଦିନେ ନା ଦିନେ ତୁମେ ତୁମର ଏହି ଜଘନ୍ୟ କର୍ମର ପ୍ରତିଫଳ ପାଇବ ।"

କସ୍ତୁରୀ ଆଖିରେ ଅଗ୍ନିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗ—ହୃଦୟରେ ଦାବାନଳ—ହାତ ମୁଠା ମୁଠା କରି ମାରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ । ଶକ୍ତି ଥିଲେ ବାଘୁଣୀ ପରି ଝାମ୍ପ ଦେଇ ଟିକି ଟିକି କରି ପକାନ୍ତା ।

ପ୍ରସାଦବାବୁଙ୍କ ମୁହଁ ଶେତା ପଡ଼ିଗଲା । ସେ ଲଜ୍ଜିତ ହୋଇ ସେଠାରୁ ଉଠି ଚାଲିଗଲେ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ । କିନ୍ତୁ ମନରେ ରହିଲା ଭୀଷଣ ରାଗ ଓ ପ୍ରତିହିଂସା । କିଛି ଦୂର ଗଲା ପରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଶୁଣାଗଲା, ଆଚ୍ଛା, ତୋର ଚାଲକି ଦେଖିବି ।

କସ୍ତୁରୀ ଥାଏ ଅପେକ୍ଷାରେ । ଗୋଟିଏ ଘଟଣାବିହୀନ ବର୍ଷ କଟିଗଲା । ବିରହିଣୀ ଜୀବନରେ ତାହା ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ବିସହ ଯୁଗ । କେଉଁ ଅଶୁଭ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏକ ହୋଇଥିଲେ କେଜାଣି, ଚିଠି ଖଣ୍ଡିଏ ବି ନାହିଁ । ଜୀବନରେ ଏହି ଭୁଲ ପାଇଁ ସେ ଅନୁତପ୍ତ ।

ଜୟନ୍ତଙ୍କୁ ଭାବି ଭାବି କସ୍ତୁରୀର ମୁଣ୍ଡ ବିଗିଡ଼ି ଯାଇଛି । ଜୀବନରେ ପାଗଳାମି ଦେଖା ଦେଇଛି । ସେ ଦିନର ସେ ଚଞ୍ଚଳତା ଆଉ ତା'ର ସୁନ୍ଦର ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ନାହିଁ । ଆଖିରେ ସେ ଜ୍ୟୋତି ଓ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା

କୁଆଡ଼େ ଉଭେଇ ଯାଇଛି । ଧନୁପରି ବଙ୍କା ଓଷ୍ଠଯୁଗଳରେ ଆଗର ସେ ଦୁଷ୍ଟାମି ହସ ଆଉ ନାହିଁ । ଗଛର ସବୁଜ ପତ୍ରରୁ ଅଜଣା ସୁଗନ୍ଧିତ ଗୋଲାପ ପରି ଯେପରି ସେ ଅକାଳରେ ଝଡ଼ି ପଡ଼ିବ ଏହି ଧରଣୀର ମାଟିରେ ।

ସପନରେ ଦେଖିଲା ଗୋଟିଏ ସାମରିକ ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଶତ୍ରୁ-ପକ୍ଷ ଗୁଳିରେ ବିଧ୍ୱସ୍ତ । ସୈନିକ କେତେଜଣ ସହ ଉତ୍କଳ ରେଜି-ମେଣ୍ଟ୍‌ର କର୍ଣ୍ଣେଲ୍ ଜୟନ୍ତର ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ । ଏତେ ଦିନର ନୀରବତା ପରେ ପ୍ରଥମ ଏଇ ଅଶୁଭ ସମ୍ବାଦ । ଭଗବାନଙ୍କର କି ନିଷ୍ଠୁରତା !

ରାତିରେ ତିନି ଚାରି ଘଣ୍ଟାରୁ ଅଧିକ ନିଦ ନାହିଁ । ଏହି ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖି ଅପଲକ ନୟନରେ ତିନି ରାତି ହେଲା ଅନିଦ୍ରା । ଆଖିରେ ଭରି ଉଠିଛି ଲୁହ । ଯୌବନକୁସୁମ ମଉଳି ଆସୁଛି । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦିନ ବୃଦ୍ଧତ୍ୱ ଆଡ଼କୁ ଟାଣିନେଉଛି - ଦିନ ମାସ ବର୍ଷ କାଲେଣ୍ଡର ପରି । ଏହିପରି କେତେ ଦିନ ପରେ ମୁଣ୍ଡର କଳା ବାଳ ଯାକ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଧଳା ହୋଇଯିବ । ଗାଲର ଚମ ଲୋଚ୍ଚ ଲୋଚ୍ଚ ହୋଇଯିବ । ସେ ଆଜି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୁବତୀ । କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ-ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୌବନ । ଭାଦ୍ରର ଭରା ନଦୀ ପରି ଟଳ ଟଳ, ଛଳ ଛଳ । ଆଖି ଆଗରେ ଝରକା ଭିତର ଦେଇ ନାଲି ନୀଳ ହଳଦୀ ରଙ୍ଗର ଆଲୋକ ଟସ ଝଲିଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କଳ୍ପନାଭରା ନୟନରେ ଜୟନ୍ତର ଚେହେରା ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେ କଣ ପ୍ରେମ ପାଇଁ ମରିବାକୁ ଯାଉଛି ସତରେ ?

ଆକାଶ ଭୟଙ୍କର ଅନ୍ଧାର । ପାଗ ବଡ଼ ଗରମ । ମେଘମାନ ଲମ୍ବିଛି ପୃଥିବୀକୁ । କସ୍ତୁରୀର ଯୌବନା ତନୁ ଉପରକୁ ଦୋଳାୟିତ ।

ଦୁନିଆ ରହସ୍ୟମୟ ନଦୀରେ ନୌକା । ଘର ଭିତରେ ରେଡ଼ିଓ ସଙ୍ଗୀତ । ଏହି ସବୁ ତାର ମନର ସମ୍ବଳ । ହଠାତ୍ ଦଲକାଏ ପବନ ଗଛର ଡାଳଗୁଡ଼ିକୁ ଦୋହଲାଇ ଦେଲା । ପୁଣି ଭାବି ବସିଲା । ଆହା ! ସେ ଆଜି କେଉଁ ଦୂର ଦେଶରେ । ତାଙ୍କ ପାଇଁ ମୁଁ ମରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ରାତିର ଶେଷ ଅଧଘଣ୍ଟା ଭାବି ଭାବି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କଲା, ଏହାହିଁ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ ।

ପରଦିନ ଠାରୁ କସ୍ତୁରୀକୁ କେହି ଗାଁରେ ଦେଖିନାହିଁ । ଅଜଣା ଅନ୍ଧାର ମଧ୍ୟରେ ନିଜକୁ ହଜାଇ ଦେଇଛି । ତାହା ପରେ ଦୀର୍ଘ ଦିନ ମାସ ବର୍ଷ କଟିଯାଇଛି । କେତେ ଦୁଃଖ, କେତେ ବେଦନା ଅନ୍ତର ମଧ୍ୟରେ । କିନ୍ତୁ ନୀରବରେ ସହିବା ଛଡ଼ା କିଛି ଉପାୟ ନାହିଁ । ସେ ଯେପରି ମୃତ । ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅତୀତ ବି ମୃତ । ତଥାପି ତାର ନିଜର ଆକାଙ୍କ୍ଷା ଅଛି । ବଞ୍ଚିବାକୁ ଲିପ୍ସା ଅଛି ମଧ୍ୟ ।

ପ୍ରଧାନ ରାସ୍ତାର ବିପରୀତ ଦିଗରୁ ଆସୁଛି ଦୁଇଟି କାର୍-ମଟରରେ ମଟର ସାଇକେଲ୍ । ରାସ୍ତାଟି ଏତେ ଚଉଡ଼ା ଯେ ଗୃରଠା ଲମ୍ବ ମଧ୍ୟ ଏକ ସମୟରେ ତା ଉପରେ ଯାଇ ପାରିବ । କାର୍ ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଘାନ ଚକୋଲେଟ୍ ରଙ୍ଗର । ବଡ଼ଟି ଗାଢ଼ କଳା । ଜଣେ କେହି ହଠାତ୍ ବଡ ପାଟିରେ କହି ଉଠିଲା, 'Accident'- ମଟରସାଇକେଲ୍ ଆରୋହୀ ଗୋଟିଏ ସୁଶ୍ରୀ ଯୁବକର ମୁଣ୍ଡରେ ଗୁରୁତର ଆଘାତ । ଝରଣା ଜଳ ପରି ରକ୍ତଧାରା

ବନ୍ଧ ଗୃହଲଚ୍ଛି । ଗୋଲ୍ଡ ଫ୍ରେମ ଚଷମା ଭାଙ୍ଗି ଟିକ ଟିକ ହୋଇ ଆଖି ପଡା କ୍ଷତ ବିକ୍ଷତ । ଚକ୍ଷୁ ଦୁଇଟା ଅଳ୍ପକେ ରକ୍ଷା ପାଇଛି । ସାଇକେଲ୍‌ଟା ଭାଙ୍ଗି ଚୂନା । ଯୁବକଟି ପଡ଼ିଛି ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚ ଗଜ ଦୂରରେ ଅଚେତ ହୋଇ । ଡ୍ରାଇଭର ହଠାତ୍ କାର୍ ବନ୍ଦ କଲା ।

ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସା ପରେ ଆମ୍ବୁଲାନ୍ସ ଗାଡ଼ିକି ଅପେକ୍ଷା ନକରି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କାର୍‌ଟି ଉଲ୍‌କା ବେଗରେ ହସପିଟାଲ୍ ଅଭିମୁଖେ ଛୁଟିଲା ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ ସୁଏଟର୍ ପିନ୍ଧି ଜଣେ ମହିଳା ନର୍ସ ଓ ପଛରେ ଧାଇଁ ମାରି ମାରି ଜଣେ ଯୁବକ ଡାକ୍ତର ଆସି ହାଜର ।

ରାତି ସାତଘଣ୍ଟା ।

ନର୍ସଟିର ଚିବୁକରେ ହାତ ଓ ସେ ଏକାଗ୍ର ମନରେ କ'ଣ ଭାବୁଛି - ଯେପରି ରେଡ଼ିଓ ଦେହରୁ ଏରିଆଲ ତାରଟି ଢିଲା ହୋଇ ଯାଇଛି । ଗୋଡ ଦୁଇଟା ଅଚଳ । ଅନ୍ତର ଭିତର ଦୁଃଖରେ ଗୁମୁରି ଉଠୁଛି - ସତେ ଯେପରି ରୋଗୀଟି ତାର ବହୁ ଆଗରୁ ପରିଚିତ । ଏ ଜୟନ୍ତବାବୁ ନୁହେଁ ତ ? ବିଚଳିତ ନ ହୋଇ ସେବାରେ ଲାଗିଗଲା ।

ରାତି ଜମାଟ ବାନ୍ଧି ଆସିଛି । ମିଲଟେରୀ ହସପିଟାଲ୍‌ର ସେପ୍‌ଟିକ୍ ଓ୍ୱାର୍ଡ଼ - ତାହା ବି ରାସ୍ତାଧାରରେ । ଗ୍ରେଟ ପରିଷ୍କାର ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର କୋଠରୀଟି ଦୁଃଖରେ ନିସ୍ତବ୍ଧ । ସେହି କୋଠରୀରେ

ଆଠ ଦଶ ଜଣ ଆହତ ରୋଗୀଙ୍କର ଖଟ । ସମୟେ ସମୟେ ରୋଗୀମାନଙ୍କର କରୁଣ ଚିତ୍କାର ଗୁଡ଼ ଫଟାଇ ଦେଉଛି । ଜୟନ୍ତ ମୁଣ୍ଡର ବେଣ୍ଡେଜ୍ ରକ୍ତରେ ଜୁଡ଼ୁ ବୁଡ଼ୁ ହୋଇ ଶୁଖି କଳା ପଡ଼ି ଯାଇଛି । ମୁହଁ କରି ଶୋଇଛି କାଠ କାନ୍ଥ ଆଡ଼କୁ । ବରଫ ପଡ଼ି ଥଣ୍ଡା ତକିଆ ଉପରେ ମୁଣ୍ଡ । ବିଛଣା ଓଦାଳିଆ । ଜ୍ୱର ତାପରେ ବେଳେ ବେଳେ ପ୍ରଳାପ କରୁଛି ।

ଟିକିଏ ଚେତନା ଆସିଲାରୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଖି ଖୋଲି ଦେଖିଲା ନର୍ସଟି ତାର ଆଙ୍ଗୁଳିଗୁଡ଼ିକରେ ମସ୍ତକର ଅଯତ୍ନ କେଶକୁ ସଜାଡ଼ି ଦେଉଛି । ଜୟନ୍ତ କସ୍ତୁରୀର ହାତ ଆଙ୍ଗୁଠିକୁ ଧରି କ୍ଷୀଣ ସ୍ୱରରେ କହିଲା, "ମୋର ଗୋଟିଏ ଅନୁରୋଧ ରକ୍ଷା କରିପାରିବ ଭଉଣୀ ? ଆହା ! ତୁମେ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ।"

କଥାର ଭଙ୍ଗି ଦେଖି କସ୍ତୁରୀ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ଆପଣ ଅସୁସ୍ଥ- କଥା କହନ୍ତୁ ନାହିଁ ।"

ଜୟନ୍ତ ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ନର୍ସର ମୁହଁକୁ କିଛିକ୍ଷଣ ଚାହିଁ ରହି ପୁଣି ଅଚେତ ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିଲା ।

କସ୍ତୁରୀ ପରିସ୍ଥିତିର ମରୁଭୂମି ଭିତରେ କାଣିଚାଏ ସୁଖ ପାଇଁ ଥିଲା ପାଗଳ । ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ ମଧ୍ୟଦେଇ ଚାହିଁ ରହିଛି ଅଜ୍ଞାତ ଭବିଷ୍ୟତକୁ – ଯାହାକି ତାହା ପକ୍ଷରେ ଗୋଟିଏ ଶୋଚନୀୟ ଜୁଆ ଖେଳ ଓ ଭୟଙ୍କର ଅନ୍ଧକାର କୂପ । ନିଜର କିଛି ଅଭିଜ୍ଞତା ନାହିଁ । ଯାହା କିଛି ଅଛି ତାହା କେବଳ ପୁସ୍ତକଗତ । ପ୍ରକୃତ

ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନର ପ୍ରେମ କ'ଣ ଜାଣେନା । ତାର ଧାରଣା ପ୍ରେମହିଁ ସ୍ଥିର ଜଳର ବୁଦ୍‌ବୁଦ - ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଲୋକ ଶିଖା - ଗ୍ରୀଷ୍ମ ରାତିର ପାହାନ୍ତିଆ ଶିଶିର ଓ ଗୋଟିଏ ଗମ୍ଭୀର ପବିତ୍ର ସ୍ନେହର ପ୍ରତୀକ । ସେ ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ ଜାଣିଥିଲା ଯେ ଏହି ଜୟନ୍ତ ତାର ହୃଦୟ ଭିତରେ ଉଙ୍କି ମାରୁଛି ଏବଂ ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ସ୍ଥାନ ଦାଖଲ କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ଜାଣେନା ଯେ ଦିନେ ନା ଦିନେ ସେହି ପ୍ରେମ ଆଗ୍ନେୟଗିରିର ଉତ୍ତପ୍ତ ଉଦ୍‌ଗୀରଣ ତାକୁ ଜାଳି ପୋଡ଼ି ଭସ୍ମ କରି ଦେବ ।

7502
1.6.66.

ସାତ ଦିନ ପରେ । ୱାର୍ଡ୍‌ରେ ବୁଲି ବୁଲି ଡାକ୍ତର ଓ ନର୍ସ ଦୁହେଁ ପହଞ୍ଚିଲେ ଜୟନ୍ତର ବେଡ୍ ନିକଟରେ । ଡାକ୍ତର ଜୟନ୍ତର ନାଡ଼ି ଦେଖି କହିଲେ, "ଅତିରିକ୍ତ ରକ୍ତସ୍ରାବ ହେତୁ ରୋଗୀର ଅବସ୍ଥା ବଡ଼ ଶୋଚନୀୟ । ଅତି ଶୀଘ୍ର ରକ୍ତ ଦରକାର ।"

ରକ୍ତ ଭଣ୍ଡାରରେ ଥିବା ରକ୍ତ ଏଥିପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ ନୁହେଁ । ଏକ ପାଉଣ୍ଡ ସଦ୍ୟ ରକ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ଉପଯୁକ୍ତ ରକ୍ତଦାତା ନ ମିଳିଲେ ପରିଣାମ ବଡ଼ ଭୟାବହ ହୋଇ ପାରେ ।

ଯେକି ଅତି ଆପଣାର ନିଜର ଜୀବନ ଅନ୍ୟ ପାଇଁ ଦେବାକୁ ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ ନୁହେଁ ସେ ସିନା ରକ୍ତ ଦେଇପାରେ - କାହାରି ଜୀବନକୁ, ଆଶାନାହିଁ ଯେ, କିଏ ଏକ ପାଉଣ୍ଡ ରକ୍ତ ନିଜ ଦେହରୁ ଦେବ ? ଜୟନ୍ତ ସହ କେବଳ ସ୍ୱାର୍ଥପାଇଁ ସମ୍ବନ୍ଧ ରଖିଥିବା ତାର ଦୁଇଦିନିଆ ପ୍ରେମିକା ଦୂରେଇ ଗଲା ଏପରି ଦୁଃସମୟ ଦେଖି ।

ନର୍ସଟି ଅତି ଆଗ୍ରହରେ କହିଲା, "ଡାକ୍ତରବାବୁ ମୁଁ ରକ୍ତ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଏକ ପାଉଣ୍ଡ ରକ୍ତ ଦାନ କରିବା ଅର୍ଥ ମୃତ୍ୟୁକୁ ବରଣ କରିବା । ହେଲେ ହେଉ ପଛେ ମୃତ୍ୟୁ । ତଥାପି ଗୋଟିଏ ମୂଲ୍ୟବାନ ପ୍ରାଣ ତ ମୋ ଜୀବନ ବିନିମୟରେ ବଞ୍ଚିଯିବ ।

ଉପସ୍ଥିତ ଡାକ୍ତର ଅବାକ୍ ।

ଏଥି ମଧ୍ୟରେ କସ୍ତୁରୀ ନର୍ସିଂ ପାସ କରେ ଯୁଦ୍ଧ ବିଭାଗରେ ଚାକିରୀ କରିଛି ପିତାମାତାଙ୍କ ଅଜଣାତରେ । କାଳେ ଜୟନ୍ତର ସାକ୍ଷାତ ପାଇପାରେ ଏହି ଆଶା ନେଇ । ପ୍ରଥମେ ଯାମୁରେ ଛଅ ମାସ ରହି ସେ ଶିଲଙ୍ଗିଙ୍କୁ ବଦଳି ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ମନେ ମନେ ଖୋଜୁଥାଏ ଜୟନ୍ତକୁ । ହଠାତ୍ ହସ୍‌ପିଟାଲରେ ଦେଖା ।

ଦୁଇ ସପ୍ତାହ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୀବନ ଓ ମରଣ ମଧ୍ୟରେ ଟଣା-ଓଟରା । ତାପରେ ଦେଖାଗଲା ଧିରେ ଧିରେ ଅବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତି । ତଥାପି ଜୟନ୍ତ ଅତିଶୟ ଦୁର୍ବଳ । ବିଛଣାରୁ ଉଠି ପାରୁ ନ ଥାଏ । କସ୍ତୁରୀ ବହୁଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୟନ୍ତର ସେବା ଶୁଶ୍ରୂଷା କରିଛି । ସେ ଆଖି ଖୋଲି ଚାହିଁବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓ କଥାବାର୍ତ୍ତା କହିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅସୀମ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ସହକାରେ ରାତି ରାତି ତା ଶଯ୍ୟା ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଜଗି ବସିଛି ।

ଅଳ୍ପ ସୁସ୍ଥ ହେବାପରେ ଦିନେ ଜୟନ୍ତ କସ୍ତୁରୀକି ଲୁହଭରା ଆଖିରେ କହିଲା, "ଭଉଣୀ, ରୋଗଶଯ୍ୟାରେ ତୁମେ ଖୁବ୍ ତତ୍ପର-ତାର ସହିତ ମୋର ସେବା କରିଛ । ଡାକ୍ତର କହନ୍ତି ସେ ଏପରି କର୍ତ୍ତବ୍ୟପରାୟଣା ନର୍ସ କେବେ ତାଙ୍କର ସେ ସ୍ୱଳ୍ପ ଚାକିରି କାଳ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖି ନାହାନ୍ତି । ପ୍ରକୃତରେ ତୁମେ ତୁମର ଜୀବନ

ଦେଇ ମୋର ଜୀବନ ରକ୍ଷା କରିଛ । ତା'ର ପ୍ରତିଦାନ ନାହିଁ ।"

କସ୍ତୁରୀ କହିଲା, "ତାହା ତ ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । କାହିଁ, ସେଥିରେ ବିଶେଷ କିଛି ତ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ କରି ନାହିଁ" କହି କୁଟୀରରୁ ବାହାରି ଗଲା ।

ଜୟନ୍ତ କସ୍ତୁରୀର ଏହି କରୁଣ ସୁନ୍ଦର ରୂପ ପ୍ରତିଦିନ ଦେଖେ । କେ ଜାଣେ କାହିଁକି ଦିନ ଗତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ତରର ଗଭୀରତମ ପ୍ରଦେଶରୁ ବ୍ୟଥାର ରୂପ ଗଢ଼ି ଉଠେ । ନିଜକୁ ଅପରାଧୀ ପରି ମନେକରେ । ଯେତେବେଳେ ଜୟନ୍ତ କସ୍ତୁରୀକି ଭଲ ଭାବରେ ଦେଖିଲା ଓ କଥା ହେଲା ସେହି କଣ୍ଠ ସ୍ୱରରେ ତାହାର ମନ-ଦର୍ପଣରେ ଭାସି ଉଠିଲା ହଜି ଯାଇଥିବା ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ନିରୀହ, ସରଳ, ପଲ୍ଲୀବାଳିକାର ଶାନ୍ତ, କୋମଳ ଛବି ଓ ଅକପଟ ବ୍ୟବହାର । ଠିକ୍ ଏହିପରି ମୁହଁ—ଏହିପରି ଚେହେରା—ଯାର ଜୀବନ ସଙ୍ଗରେ ଦିନେ ସେ ଖେଳ ଖେଳିଥିଲା । ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ମନେ ପଡ଼ିଲା ତା'ର ବୃଦ୍ଧ ପିତା ମାତା । ମୃତ୍ୟୁପଥ ଯାତ୍ରୀର ଅନୁରୋଧ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ସେ ଦିନେ କରିଥିଲା ତାଙ୍କ ଆଗରେ ଶପଥ । ଏହି ଚିନ୍ତାର ଘାତ ପ୍ରତିଘାତ ଭିତରେ ସେ ସମସ୍ତ ସ୍ମୃତି ଜୀବନ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଆହା ! ସେମାନଙ୍କର ଅକୃତ୍ରିମ ସ୍ନେହକୁ କପଟ ବେଶ ପ୍ରତାରଣା କରି ଚାଲି ଆସିଛି !

ସେ ତାକୁ ଦୀର୍ଘ ଚାରି ବର୍ଷ ହେଲା ଦେଖି ନାହିଁ—ଅଥଚ ତାର ସ୍ମୃତି ଉପରେ ସେହି ଛବିଟି ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ସରଳ ହୃଦୟରେ କେତେ

ବିଶ୍ୱାସ କରେ ତାକୁ । ଭାବନାର ସ୍ରୋତ ଉଜାଣି ବହିଗଲା ସୁଦୂର ଅତୀତକୁ । ତଥାପି ସନ୍ଦେହ ଦୂର ହେଲାନି । ବାରମ୍ବାର ମନତଟରେ ସନ୍ଦେହ ଉଙ୍କି ମାରିଲା ।

ତାକୁ ଯଦି ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ଯୁବତୀ ମିଳନ୍ତା ସେ ନିଶ୍ଚୟ ମିଲଟେରୀ ଗୃହକଣୀ ଛାଡ଼ି ବାହାର ଯାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ ସ୍ୱାର୍ଥପର - ଧନ ରୋଜଗାର ପାଇଁ ପ୍ରତି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସିନେମା ହଲ୍ ପାଖରେ - ବ୍ରିଜ୍ ନିକଟରେ - ଦୈନିକ ବଜାରରେ - ନିଜର ରୂପର ପସରା ମେଲି ଯୌବନକୁ ବିକ୍ରୟ କରନ୍ତି ସେହିପରି ଚରିତ୍ରହୀନା ତା'ର ଦରକାର ନାହିଁ । ବାସ୍ତବିକ ଆଜିକାଲି ସବୁ କଳାବଜାର - କେବଳ ରୂପରୁ ମନୁଷ୍ୟ ଚିହ୍ନା ପଡ଼େନା ।

ଜୟଶ୍ରୀ ଯେଉଁ ଦିନ ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଲା ଜୟନ୍ତ ପାଖରେ ଜଣେ କାଶ୍ମୀରୀ ଯୁବତୀ, ସେହି ଦିନଠାରୁ ତା'ର ଅନ୍ତରରେ ଗୋଟାଏ ତିକ୍ତ ଘୃଣା ଜାଗି ଉଠିଲା - କୁହେଳିକାର ମୋହ-ଯବନିକା ଉଠିଗଲା - ହୃଦୟରେ ଭୀଷଣ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦେଖାଦେଲା । ସେ ଯେମିତି ପାଗଳ ହୋଇଯିବ । ବାସ୍ତବିକ ଲୋକେ ଯାହା କହୁଥିଲେ କଥାଟା ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ସତ୍ୟ ।

ଜୀବନ ତା'ର ମେସିନ୍ ପରି ଗତିଶୀଳ । ଆଖିରେ ଆଉ ସେ ପୁରୁଣା ସ୍ମୃତିର ଝଲକ ମାୟା-ଜାଲ ରଚନା କରୁ ନାହିଁ । ତଥି ଅନ୍ତରର ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟି । ସେ ଆଜି ଆଶ୍ରୟହୀନା - ଉପାୟଶୂନ୍ୟା । କି ଗଭୀର ନୈରାଶ୍ୟ ! ଏ ବୁକୁଭଙ୍ଗା ଦୁଃଖ କାହା ପାଇଁ ? ଆଜି ତା'ର ଏ

ଦରଫୁଟା ଜୀବନ କଳୀଟି ବୃନ୍ତଚ୍ୟୁତ କଲା କିଏ ? କାହିଁକି ବା ସେଦିନ ସେ ନଜାଣି ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଯାଇ ବସିଲା ଅକାଳ ବସନ୍ତର ପରଶ-ମୁକ୍ତ କରିଦେଲା ଜୟନ୍ତକୁ ତା'ର ସେହି ହୃଦୟର ନିଗୋପନ କକ୍ଷଦ୍ୱାର । ସେ ଦିନର ମନର ଚଞ୍ଚଳତା ହାସପରିହାସ ସବୁ କିଛି-ନିଜକୁ ମାପି ପାରିଲା ନାହିଁ । ତେବେ କାହିଁକି ଗୃହର ବର୍ଷ ବସି ଜାଳିଲା ଧାପାଳ ? ସଂସାରରେ ମଣିଷ କ'ଣ ଏପରି ଯନ୍ତ୍ରାରେ ପଡ଼ ପାରେ-ହୃଦୟର ଆରାଧ୍ୟ ଦେବତା ସରଳତାର ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ଜୟନ୍ତ ଏପରି ନରପିଶାଚ ହୋଇ ପାରେ ? ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ଜଣେ ନାରୀକୁ ଭଲ ପାଇ ହୃଦୟ ଦାନ କରି ସାରିଥାଏ ପୁଣି ସେ କିପରି ଅନ୍ୟ ଯୁବତୀକୁ ଭଲ ପାଏ ? ପ୍ରେମ ଯାହାକୁ କହନ୍ତି ତାହା କ'ଣ ଏହିପରି ନିଗୂଢ଼ ରହସ୍ୟାବୃତ ?

ଆଜି ତା ଆଗରେ ଅତୀତର ମୃତ୍ୟୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭବିଷ୍ୟତ ବି ମରିଛି । ତପ୍ତ ଧାହାସ ମରୁପ୍ରାନ୍ତରର ଅଜସ୍ର ବାଲି ମାଡି ଆସି ତା'ର ଜୀବନ୍ତ ସମାଧି ରଚନା କରୁଛି-ସଂସାର ଓ ଜୀବନ ତା ପାଖରେ ଗୋଟାଏ ନିରାଟ ସ୍ୱପ୍ନ । ତେଣୁ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଆଜି ଅନ୍ତହୀନ ଜୀବନ ରାସ୍ତାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ପକାଇ ପାଇବ ଚିର ଶାନ୍ତି ।

ହସ୍‌ପିଟାଲ୍‌ରୁ ଫେରି ଆସିଲା । ସେହି ଜଟିଳ ସମସ୍ୟା ଚିନ୍ତା କରି କରି ମସ୍ତିଷ୍କ ବଡ଼ ଭାରି । ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଆକାଶ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଛି-ସେ ଯେପରି ଛିଡ଼ା ହେବା ଜାଗାରୁ ପଡ଼ିଯାଉଛି । ନାରୀଜର

ଅପମାନ ତା ପକ୍ଷରେ ଅସହ୍ୟ । ଅପରାହ୍ଣରେ ଡ୍ୟୁଟିରେ ନଯାଇ ଛୁଟି ଗ୍ରହଣ କଲା ।

ରାତି ବାର ଘଣ୍ଟା-ରେଡିଓରୁ କେଉଁ ଏକ ଦରଦୀ କଣ୍ଠର କରୁଣ ମୂର୍ଚ୍ଛନା ପବନର ତାଳେ ତାଳେ ଭାସି ଆସୁଥାଏ ବହୁ ଦୂରରୁ । ତହିଁ ପଛେ ପଛେ ହୃଦୟ ବିଦାରକ ଯନ୍ତ୍ରସଙ୍ଗୀତର ପରିବେଷଣ । ସୈନିକମାନେ ମାନସିକ କ୍ଲାନ୍ତି ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ସଙ୍ଗୀତ ଶୁଣନ୍ତି ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ-ପରଦିନ ସକାଳୁ ମରଣ ପାଇଁ ସଜବାଜ । ଭାଗ୍ୟଲିପିକୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତି-ଖସିବା ବା ପଳାୟନର ରାସ୍ତା ବନ୍ଦ । ଏହାହିଁ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନର ଉପଭୋଗ ।

ଜୟନ୍ତର ଏହି ରେଡ଼ିଓ ସଙ୍ଗୀତ ଶୁଣିବାରେ ଭାରି ଆନନ୍ଦ । ସେ ତା'ର ଶ୍ରାନ୍ତ ମନକୁ ଆମୋଦ ଦେବା ପାଇଁ କେବେ କେବେ ସଙ୍ଗୀତ ଶୁଣେ । କୋଠରୀ ମଧ୍ୟରେ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅ ଜଳୁଛି-ଜୟନ୍ତ ଏକା । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା'ର ନିଦ ଆସି ନାହିଁ । କାପ୍‌ଷ୍ଟାନ୍ ସିଗାରେଟ୍‌ଟି ଜଳାଇବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । କ'ଣ ଯେ ଭାବୁଛି ସେ ଜାଣେ ।

ତେଣେ କସ୍ତୁରୀ ଖଟ ଉପରେ ଶୋଇଛି । ଆଖିରେ ନିଦ ନାହିଁ । ଶେଯରେ ଛଟ୍‌ ଛଟ୍‌ ହେଉଛି । ତା'ର ଭାବନା ବହୁ ଦୂରରେ । ଆଜି ରେଡିଓ ସଙ୍ଗୀତ ତାକୁ ବିଷ ପରି ଲାଗୁଛି । ଅବସ୍ଥିତିର ଉତ୍ତେଜନା ତାକୁ ହତାଶ କରିଛି । ସମସ୍ତ ଜୀବନର ରଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିକ ଫିକା ପଡି ଯାଇଛି । ଆଗରୁ ସେ ଏହିପରି କେତେ ଶୋଇଛି-କେତେ ନୋଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଛି । ପ୍ରଥମ ଯୌବନରେ ଏହି ନିଦକୁ ବି କେତେ ଘୃଣା କରିଛି । ସେହି ନିଦ୍ରା ତା ଜୀବନର ଅନେକ ମୂଲ୍ୟବାନ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟ ଚୋରି କରି ନେଇଛି ।

ଯେତେବେଳେ ଜୀବନ ନାନାଦି ନୈରାଶ୍ୟ, କ୍ଲାନ୍ତି ଓ ବ୍ୟଥାରେ ବ୍ୟଥିତ ହୁଏ ମନୁଷ୍ୟ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରେ ଚିରନିଦ୍ରା । ତେବେ ସେ କାହାର ଅପେକ୍ଷାରେ ବସିବ ? ଏହାହିଁ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ । ସେ ଶୋଇବ ଏକା ଗୋଳମାଳରେ - କେହି ଶୁଣିବେ ନାହିଁ - କେହି ଜାଣିବେ ନାହିଁ । ଆଉ ସମୟ ନାହିଁ - ସେ ଯିବାକୁ ଅଧୀର ।

ପିନ୍ଧିଛି ଖଣ୍ଡିଏ କୋଏମ୍ବାଟୁର୍ ଶାଢ଼ୀ । ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ଜୟନ୍ତ ପ୍ରଦତ୍ତ ସେହି ମୁଦି କାଠି - ଦୀର୍ଘ ଚାରି ବର୍ଷ ପରେ ଆଜି ସୁଟ୍‌କେଶ୍‌ରୁ ବାହାର କରି ପିନ୍ଧିଛି । ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ଗଭୀର ଦୁଃଖର ଛାୟା । ନୟନର ଅନ୍ତରାଳରେ ଯେପରି କେତେ ଅଖଣ୍ଡ ଯୁଗର ଅଲେଖା ଇତିହାସ ଲୁକ୍‌କାୟିତ । ବ୍ୟର୍ଥ ଜୀବନର ସଞ୍ଚିତ ଅଶ୍ରୁରେ ଗଙ୍ଗା ଯମୁନାର ସୃଷ୍ଟି ।

ସୁଇଚ୍ ବନ୍ଦ କରି ବାହାରକୁ ଆସିଲା । କେହି ନାହାନ୍ତି । ଟୋଫା ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ଲୁଟେଇ ହୋଇ ପଡୁଛି ବନ, ପର୍ବତ, ପ୍ରାନ୍ତର ଉପରେ । ଆକାଶରେ ତାରାମାନେ ନୀରବ । ଜୟନ୍ତ ଥିବା କୋଠରୀର ଦରଜା ନିକଟରେ ଆସି ଛିଡ଼ା ହେଲା - କିନ୍ତୁ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଆଜି ତା'ର ସାହସ ନାହିଁ । ସେ ନିଶ୍ୱାସ ବନ୍ଦ କରି ଆହୁରି କେତେ ସମୟ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲା । ପୁଣି ନିଜର କୋଠରୀକୁ ଫେରି ଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା, କିନ୍ତୁ ପାରିଲା ନାହିଁ । ବହୁ କଷ୍ଟରେ ହୃଦୟରେ ସାହସ ସଞ୍ଚୟ କରି ଧୀରେ ଧୀରେ ଦରଜା ଖୋଲିଲା ।

ଜୟନ୍ତର ଖଟ ପାଖକୁ ଯାଇ କହିଲା, "ଆପଣଙ୍କ ନିକଟରୁ ବିଦାୟ ନେବାକୁ ଆସିଛି ଜୟନ୍ତବାବୁ, ଚିର ବିଦାୟ ।"

ହଠାତ୍ ଏମିତି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ଏତେ ରାତିରେ ଜଣେ ନାରୀମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖି ପ୍ରଥମେ ଜୟନ୍ତ ଚମକି ଉଠିଲା । କହିଲା, "କିଏ ? କ'ଣ ବିଦାୟ ?"

"ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶେଷ ହୋଇଛି ଓ ତାହାଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କପାଳ ବି ପୋଡ଼ିଛି ।" କସ୍ତୁରୀର ମୁହଁ ଅଭିମାନରେ ଲାଲ ପଡ଼ିଗଲା ।

ଜୟନ୍ତ ଅତି କୋମଳ ଗଳାରେ କହିଲା, "ତୁମେ ମୋର ଜୀବନଦାତ୍ରୀ । ତୁମ ପାଖରେ କ'ଣ ବା ଅନ୍ୟାୟ କରିଛି ମୁଁ ?"

କସ୍ତୁରୀ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହିଲା, "ଆପଣଙ୍କର ସେହି ପ୍ରେମ-ମୃଗତୃଷ୍ଣା ପଛରେ ଅନ୍ଧ ହୋଇ ସୁଦୂର ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ନିଭୃତ ପଲ୍ଲୀକୋଣ ଛାଡ଼ିଲି-ବୃଦ୍ଧ ପିତାମାତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଲି । କେଜାଣେ ସେମାନେ ଆଜି ଏ ବୟସରେ ଜୀବିତ କି ନା ? ହୁଏତ ମୋ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କରି କରି ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଣ ବାହାରି ଯାଇଥିବ । କିନ୍ତୁ ପାଇଲି କ'ଣ ? ଏ ଜୀବନ ମୋର ବ୍ୟର୍ଥ । ପ୍ରାଣରେ ଅବସାଦ । କାହିଁକି ବା ମୁଁ ଆଉ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରେମରାସ୍ତାରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସୃଷ୍ଟି କରିବି ? ଆପଣ ମୋର ଦେବତା-ଆପଣଙ୍କ ତୃପ୍ତି ସାଧନହିଁ ମୋର ବ୍ରତ । ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଦାୟ ନେବା ଛଡ଼ା ଆଉ କୌଣସି ଉପାୟ ନାହିଁ" କହି ମୁଦିଟି ଆଙ୍ଗୁଠିରୁ କାଢ଼ି ଖଟ ଉପରେ ରଖି ଦେଲା ।

ଚିନ୍ତା ଓ ଉତ୍ତେଜନାରେ ଜୟନ୍ତ ପାଗଳ ପରି କହି ଉଠିଲା, "ତୁମେ କ'ଣ ତେବେ କସ୍ତୁରୀ ? କାହିଁକି ତେବେ ଆତ୍ମଗୋପନ ? ତୁମକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିଥିଲେ ବହୁତ ଆଗରୁ ସୁସ୍ଥ ହୋଇ ସାରିଥାନ୍ତି । କ'ଣ ବା ପାପ ମୋଠାରେ ଦେଖିଲ କସ୍ତୁରୀ ?"

କସ୍ତୁରୀ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ମୋର ପ୍ରେମ ଉଦ୍ୟାନରେ ମୁଁ ଥିଲି ମାଳିନୀ । ତହିଁରେ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଅଂଶୀଦାର । ଆପଣ ଅନ୍ୟର ସ୍ୱାମୀ । ମୁଁ ଆଜି ଆପଣଙ୍କର କେହି ନୁହେଁ ।"

ଜୟନ୍ତ ଦୁଇ ତିନି ମିନିଟ୍ ନୀରବ — ଅନୁତାପର ଅନଳ ଶିରାପ୍ରଶିରାରେ ଜଳି ଉଠିଲା । ମୁହୂର୍ତ୍ତକେ ଅନୁଭବ କଲା ଅସଂଖ୍ୟ କଙ୍କଡ଼ାବିଛାର ଦଂଶନ ଜ୍ୱାଳା । ଶେଷରେ ଅତି ବିକଳରେ କହିଲା, "ତଥାପି ଅବିଶ୍ୱାସ କରୁଛ କସ୍ତୁରୀ ?"

କସ୍ତୁରୀ କ୍ଷୀଣ ନିଶ୍ୱାସଟିଏ ତ୍ୟାଗ କରି କହିଲା, "ଆପଣତ ସେହି ଜୟନ୍ତବାବୁ ! ମୋତେ କ'ଣ କହିଥିଲେ ବିଦାୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ ଦିନ ? କ'ଣ ବା ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି ନଥିଲେ ମୋ ଆଗରେ ?" କହୁଁ କହୁଁ ଦୂରେଇ ଦୂରେଇ ପଛକୁ ଚାଲିଲା । ଆଖିରେ ତା'ର ଧାରଶ୍ରାବଣୀର ବନ୍ୟା ।

ଜୟନ୍ତର ଦରଦୀକଣ୍ଠ ବାଷ୍ପରେ ଭରି ଉଠିଲା । କହିଲା, "ପୁଣି ଅତୀତକୁ ଡାକନା କସ୍ତୁରୀ, ସବୁ ଭୁଲିଯା । ତୁମେ ମୋର, ମୁଁ ତୁମର । ମୋ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଜଗତ ନାହିଁ—ପୃଥିବୀରେ ତୁମେ ଆମେ ଦୁହେଁ ବନ୍ଧୁହୀନ, ସହାୟହୀନ କପୋତ କପୋତୀ । ଆମକୁ ଆଉ କେହି ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ ।" ପାଖକୁ ପାଖକୁ ଯାଉଥାଏ । ଶେଷରେ ଛୁଇଁ କି ନଛୁଇଁ ।

କସ୍ତୁରୀ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛୁ ପୋଛୁ କହିଲା, "ଆପଣ ମୋ ଅନ୍ତରରେ ଯେଉଁ ଭଲ ପାଇବାର ନିଆଁ ସେଦିନ ଜାଳିଥିଲେ, ସେହି ନିଆଁରେ ପୋଡ଼ି ଏତେ ସରି ହୋଇଛି—ଆଉ ଭୁଲିବି କ'ଣ ? ତାହା କ'ଣ ଜୀବନରେ ଭୁଲି ହୁଏ କେବେ ?"

"ବାସ୍ତବିକ ମୁଁ ବଡ଼ ଭୁଲ କରିଛି । ମୁଁ ଅପରାଧୀ-ଘୋର ପାପୀ । କ୍ଷମା ଦିଅ-ମୋର ଭୁଲ ପାଇଁ ମୋତେ କ୍ଷମା ଦିଅ କସ୍ତୁରୀ । ଆଉ କେବେ ସେପରି ଭୁଲ ଏ ଜୀବନରେ କରିବି ନାହିଁ ।"

"ସେହି ଭୁଲ ପାଇଁ ମୁଁ ଆଜି କୈଫିୟତ ଚାହେଁନା ଜୟନ୍ତବାବୁ । ଯାହା ଚାଲିଯାଇଛି, ଯାଇଛି ଚିର ଦିନ ପାଇଁ । ଭରସା ଥିଲା, ଦିନେ ନା ଦିନେ ପ୍ରେମର ଏକ ରଙ୍ଗିନ ମହଲ ଗଢ଼ି ପ୍ରେମର ଦୀପ ଜଳାଇବାକୁ । କିନ୍ତୁ ଆଜି ଦୀପ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ତେଲ ନାହିଁ, କି ସଳିତା ନାହିଁ । ସବୁ ଶେଷ ।"

ଏହି କେତେ ପଦ କଥା କହି ସାରି ହଠାତ୍ କସ୍ତୁରୀ ନିଜ ବ୍ଲାଉଜ୍ ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରୀନ ଶିଶି ବାହାର କରି ପାଟି ପାଖକୁ ନେଲା । ଜୟନ୍ତ ବଡ଼ ବ୍ୟାକୁଳରେ ଦୌଡ଼ି ଆସି ତା'ର ହାତକୁ ଧରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲା-କିନ୍ତୁ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଖାଲି କାଚଟି ଖସିପଡ଼ି ଖଣ୍ଡ ବିଖଣ୍ଡ ହୋଇଗଲା । ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ କସ୍ତୁରୀ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୋଇ ତଳେ ଢଳି ପଡ଼ିଲା । ଜୀବନୀଶକ୍ତି କ୍ରମଶଃ ଲୋପ ପାଇବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଜୟନ୍ତ ଚିତ୍କାର କରି କହି ଉଠିଲା, "କସ୍ତୁରୀ, ଏ କ'ଣ କଲ ତୁମେ ? ବିଷ ଖାଇ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରୁଛ ?"

ଆଜି ତାର ସାମନାରେ ତାରି ହୃଦୟର ଆଶା ଜଳି ପୋଡ଼ି ପାଉଁଶ ହେବାକୁ ଯାଉଛି । ଜୀବନରେ ଅମାନିଶାର ଅନ୍ଧାର । ଚନ୍ଦ୍ର ଅସ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଆକାଶରେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ତାରା ଆଖି ମିଟିକା ମାରି ଥଟ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଦିନ ଥିଲା ଯେତେବେଳେ କେତେ ଆଶା କେତେ ଆକାଂକ୍ଷା । ଏବେ ସେ ସବୁ କିଛି ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡ ଘୂରିଗଲା । କଚ୍ଛିଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲା ସେହିଠାରେ ।

ପରଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ।

କସ୍ତୁରୀ ହସ୍‌ପିଟାଲ୍ ଖଟ ଉପରେ କାଠ ପରି ପଡ଼ିଛି । ଆଜାନୁଲମ୍ବିତ କେଶ — ନାକ କଳା — ଚିବୁକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କପଡ଼ା ଆଚ୍ଛାଦିତ । ଲକ୍ଷ୍ୟହୀନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇଛି ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ । ସଂଜ୍ଞା ଫେରି ନାହିଁ ।

ଜୟନ୍ତ ସେବାନିରତ । ଅଙ୍ଗୁର, ବେଦାନା, ନାସପାତି ରସ ଆଣି ଦେଉଛି । ଡାକ୍ତର ଇଞ୍ଜେକ୍‌ସନ୍ ଦେଉଛନ୍ତି । ରକ୍ତ ଶୋଧନ ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟବାନ ଔଷଧର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଉଛି ।

ଜୟନ୍ତର ପାଦ ଦୁଇଟି ଗଛର ଚେର ପରି ଭୂମିରେ ଲାଗି ରହିଛି । କଣ୍ଠସ୍ୱର ଭାଙ୍ଗି ଭାଙ୍ଗି ଯାଉଛି — ଆଖିରୁ ଲୁହଧାର ଛୁଟୁଛି । ବଡ଼ ବିକଳରେ ଡାକି ଉଠିଲା, "କସ୍ତୁରୀ, କସ୍ତୁରୀ" — କିଛି ଉତ୍ତର ନାହିଁ । ସେହି କେବଳ ତାହାର ସ୍ୱରକୁ ଶୁଣି ପାରୁଛି ।

ବଡ଼ ଡାକ୍ତର ଆସି ଚାଲିଗଲେ । ମେଘପରି ମୃତ୍ୟୁ ଧୀରେ ଧୀରେ କୋଠରୀ ମଧ୍ୟକୁ ଗତି କରୁଛି ରୋଗିଣୀର ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ସହିତ ତାଳ ପକାଇ । ଜୟନ୍ତ ନିଆଁ ଜାଳି କସ୍ତୁରୀର ହାତ ପାଦ ସେକୁଛି । ବିଜୁଳି ଆଲୁଅର ଦୀପ୍ତି କ୍ଷୀଣ ହୋଇ ଆସୁଛି ।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ଡ୍ୟୁଟି ଡାକ୍ତର ଆସି କହିଲେ, "ଆହା ! ତାହାପରି ନର୍ସ ମିଳିବା ଅସମ୍ଭବ । ପୃଥିବୀରେ ତାହାଠାରୁ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦରୀ, ଧନବତୀ ଓ ଫେସନ୍‌ବାଲୀ ଥାଇ ପାରନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଏଭଳି ସରଳହୃଦୟ ମାୟାହୀନ ବ୍ୟବହାର ଅନ୍ୟତ୍ର ମିଳିବ ନାହିଁ । ମନୁଷ୍ୟ ଶକ୍ତିରେ ଯାହା କରିବାର କଥା ଶେଷ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଭଗବାନଙ୍କ ଦୟା ଉପରେ ନିର୍ଭର ।"

ରାସ୍ତା ଉପରେ ବିଭିନ୍ନ କିସମର ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି କେତେ ରକମର ସୈନିକ ଯା ଆସ କରୁଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଯେପରି ଜୟନ୍ତର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଶତ୍ରୁ । ତା'ର ପ୍ରେମିକା ଆଜି ମୃତ୍ୟୁ ଶଯ୍ୟାରେ; ସେ ନିଜେ ତା'ର ହତ୍ୟାକାରୀ । ଦୁନିଆରେ ସେ ଆଉ କିଛି ଦାବୀ କରି ପାରେନା । ପ୍ରତିବାଦ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେନା ।

ପୁଣି ଗୁହାଁ ଦେଖିଲା କାଶ୍ମୀର ଆକାଶର ନୀଳିମା – ପୃଥିବୀର ସବୁଜ ଘାସ ଓ ପତ୍ର – ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିନିସ ଠିକ୍ ଭାବରେ । କିଛି ବ୍ୟତିକ୍ରମ ନାହିଁ ।

ଏହିଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ ତାହା ମନରେ ଦୁଇଗୋଟି କଥା ଆସିଗଲା । ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଲାଗିଲା ମନୁଷ୍ୟତ୍ୱ ଓ ପଶୁତ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ । ଗୋଟିଏ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପ୍ଳବ ଓ ଅନ୍ୟଟି ଗୁଣ୍ଡାମି । ସେ ଯଦି ଯୁଦ୍ଧକୁ ନଆସି ଅତ୍ୟାଚାର, ଶୋଷଣ ଓ ଲୁଣ୍ଠନର ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ – ଉନ୍ନତ ଧରଣର ସମାଜ ଗଢ଼ିବା ପାଇଁ ଯୁଦ୍ଧ କରିଥାନ୍ତା କେତେ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା । ବର୍ତ୍ତମାନ ତା ପକ୍ଷରେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବାହିଁ ଖୁବ୍ ଭଲ ।

ନା, ନା, ସେତ ଚୋର ନୁହେଁ – ହତ୍ୟାକାରୀ ନୁହେଁ – କାହିଁକି ତେବେ ମୃତ୍ୟୁକୁ ବରଣ କରିବ ? ସେମାନେ ହତ୍ୟାକାରୀ— ଯେଉଁମାନେ ଦେଶଦ୍ରୋହୀ, ସ୍ୱାର୍ଥପର, ହିଂସାବାଦୀ ଓ ଅବିଶ୍ୱାସୀ । ସେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଗୁହାଁଛି ମନୁଷ୍ୟ ପରି । ସେ ହେବ ଜଗତର ସାକ୍ଷୀ ।

ବିଜ୍ଞାନ ସବୁବେଳେ ମାନବ ହୃଦୟରେ ବନ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଏହି ବିଜ୍ଞାନ ବଳରେ ମନୁଷ୍ୟ ରଚିଛି ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକକୁ ବିଜୟ ଅଭିଯାନ –

ନୂତନ ଯୁଗର ଦ୍ୱାର ଉନ୍ମୋଚିତ । ମନୁଷ୍ୟ ତା'ର ଚିନ୍ତା ଓ ଭାବନାର ସ୍ରୋତ ବଦଳାଇବା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହଭରେ ଚାହିଁ ରହିଛି ନୂତନ ଭବିଷ୍ୟତକୁ । ହତାଶ ହେବାର କିଛି ନାହିଁ । ସେହି ବିଜ୍ଞାନର ଆଶୀର୍ବାଦରୁ କସ୍ତୁରୀ ଆଜ ପୁନର୍ଜୀବନ ଲାଭ କରିଛି ।

ଚିନ୍ତାଗ୍ରସ୍ତ କସ୍ତୁରୀ ଟିକିଏ ଆରୋଗ୍ୟ ହେବା ପରେ ଦିନେ ଜୟନ୍ତ କସ୍ତୁରୀର ମୁଣ୍ଡକୁ ଆଣି ନିଜ କୋଳ ଉପରେ ରଖି ଆଉଁସି ଦେଉଛି ଓ ତା'ର ବିଶ୍ୱାସ ଫେରାଇବା ପାଇଁ ନିଜର ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ବହିମାନ ଦେଖାଇ କହୁଛି, "କସ୍ତୁରୀ, ବହୁ ଦିନ ପରେ ଆମର ସେହି ପୁରୁଣା ଯୋଜନା ସଫଳ ହେବାକୁ ଯାଉଛି ।" କସ୍ତୁରୀ ନୀରବ ।

କସ୍ତୁରୀ ବହୁବାର ରୋଗୀର ମୃତ୍ୟୁ ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଛି । ତଥାପି ତା'ର ମନରୁ ଭୟ ଛାଡ଼ି ନାହିଁ । ସେ ମନକୁ ମନ ପଚାରେ, କାହିଁକି ତେବେ ମୁଁ ନର୍ସ ହେବାକୁ ମନ ବଳାଇଲି—ହୁଏତ ଅନ୍ୟ ଚାକିରୀ କରି ପାରିଥାନ୍ତି । ସେହି ଯେଉଁ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଲାଳସା—ପାଶବିକ ପ୍ରେମର ଦୁର୍ଦ୍ଦମନୀୟ ଉତ୍ତେଜନା ସେହି ଏକା ମୋତେ ଏତେ ଦୂର ଟାଣି ଆଣିଛି ।

ସେ ଏହି ଭୟର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କଲା । ଡାକ୍ତରବାବୁ କହିଲେ, "ମୃତ୍ୟୁ ପ୍ରତିବିମ୍ବର ଉପତ୍ୟକା ଉପରେ ଥାଇ ମରଣକୁ ଡରୁଛ ? ଜୀବନଜଳର ପବିତ୍ର ନଦୀ ସ୍ଫଟିକ ପରି ସ୍ୱଚ୍ଛ । ଏହି ପ୍ରବହମାନ ନଦୀ ତୀରରେ ଜୀବନ-ଗଛ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ସମସ୍ତେ ସତେଜ ! ଅନେକେ ଏହାକୁ ପ୍ରହେଳିକା ମନେ କରନ୍ତି ।"

ଜୟନ୍ତ କହିଲା, "ତୁମେତ ଘରେ ଥିଲ କସ୍ତୁରୀ, କାହିଁକି ଏ ଭୀଷଣ ସ୍ଥାନକୁ ଆସି ଏପରି କଲବଲ ହେଉଛ ?"

"ମୁଁ ଜାଣେ ଏହା ଭୀଷଣ ନୁହେଁ—ଏହା ଖୁବ୍ ଭଲ ଯାଗା । ମରଣ ଖେଳର ଅଭିନୟ ବଡ ସୁନ୍ଦର ଏଠାରେ ।"

"ତୁମେ ଯାହା କହୁଛ ସବୁ ଅସମ୍ଭବ କଥା ।"

"ତାହା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରେ — କିନ୍ତୁ ଦୂର ଚକ୍ରବାଳ ଆର ପାରେ ସବୁ ସମ୍ଭବ । ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି, ନଦୀ ପର୍ବତରୁ ବାହାର ସାଗରରେ ମିଶିବା ଆଗରୁ ସୃଷ୍ଟି କରେ ତ୍ରିକୋଣ ଭୂମି — ତା ପରେ ଥାଏ ଘଞ୍ଚ ଜନବସତି । ତେବେ ସମସ୍ତ ଅଧିବାସୀ କ'ଣ ପର୍ବତ ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ? ତଥାପି ତ କେହି କେହି କ୍ଷୀଣ ଆଶା ନେଇ ଯାଆନ୍ତି, ହୁଏତ ତାହା ଭୁଲ୍ ବା ଅନ୍ୟାୟ ହୋଇ ପାରେ ।"

"କସ୍ତୁରୀ, ତୁମର ସୁସ୍ଥତା ଦେଖି ମୋର ସମସ୍ତ ହୃତ ଶକ୍ତି ଫେରି ଆସିଛି । ଆଗଠାରୁ ମୁଁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ । ଯଦି କେହି ମୋତେ ପଚାରେ କାହିଁକି ମୁଁ ତୁମ ପ୍ରତି ଏତେ ଆକୃଷ୍ଟ, ତା'ର ଉତ୍ତର ଅତି ସହଜ । ତୁମେ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତା — ଜୀବିକାର୍ଜନ ପାଇଁ ସକ୍ଷମ । କିପରି ଘର ଚଳାଇବାକୁ ହୁଏ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣ । ଦେଶ ବିଦେଶ ଭ୍ରମଣ କରିଛ । ମୋର ବୟସକୁ ତୁମେ ଠିକ୍ ଖାପ ଖାଇବ ।"

"ମୁଁ ପିଲା ନୁହେଁ — ସେ ଠକାଠକି କଥା ପୁନର୍ବାର କହନ୍ତୁନା । ମୁଁ ଜାଣେ ଆପଣ ମୋତେ ଫେରାଇ ନେଇ ପୁଣି ସେହି ଅଭିନୟ କରିବେ ।"

"କସ୍ତୁରୀ, ମିଲିଟେରୀ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଛାଡ଼ି ବାହାରିଯିବା । ମୁଁ ଜନତା ଟ୍ରେନିଂ କଲେଜରେ ବ୍ୟାୟାମ ପ୍ରଫେସର ହୋଇ ଯାଉଛି । ମାସିକ ବେତନ ପ୍ରାପ୍ୟ ତିନିଶତ ଟଙ୍କା । ପରେ, ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ନୂତନ ସ୍ଥାନରେ ନୂତନ ଜୀବନଯାପନ, ତାହାହିଁ ଆମ ପକ୍ଷରେ ଯଥେଷ୍ଟ ।"

"ଆପଣ ତ ସ୍ୱାଧୀନଚେତା ଲୋକ । କାହିଁ ଆପଣଙ୍କ ଆଗର ସେ ଯୋଜନା ? ପୁଣି ଗୃହକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଲୋଭ ?"

"ଆଉ ସେ ସବୁ କଥା । ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ କରି କରି ତୁମେ ବୃଦ୍ଧ ଦୁର୍ବଳ—ତୁମର ଅବସର ନିହାତି ଦରକାର ।"

ଯୁକ୍ତିତର୍କ କରିବା କସ୍ତୁରୀର ସ୍ୱଭାବ ନୁହେଁ । ସେ ଆଉ କୌଣସି କଥାର ଉତ୍ତର ନଦେଇ ତୁନି ରହିଲା ।

ଆଜିକୁ ଦୁଇ ସପ୍ତାହ ପରେ ଯୁଦ୍ଧର ଆଶଙ୍କା ଦୂର ହୋଇଛି । ଉଭୟ ରାଜ୍ୟର ସରକାର ସୀମାରେଖା ନିରୂପଣ ପାଇଁ ଆପୋଷ ସମାଧାନର ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ଅତିରିକ୍ତ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଓ କର୍ମଚାରୀ ଛଟେଇ ତାଲିକାରେ ଜୟନ୍ତ ଓ କସ୍ତୁରୀ ଦୁହିଁଙ୍କର ନାମ ରହିଛି । ତେଣୁ ଛୁଟିର ଆଉ କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ ।

ଅନ୍ଧାର ଅପସରି ଯାଇଛି—ସୂର୍ଯ୍ୟର ନୂତନ ଆଲୋକ ପାଖେଇ ଆସୁଛି । ଉଭୟେ ଅକୁହା ଆନନ୍ଦରେ ବିଭୋର । ଯୁଦ୍ଧ କାରାଗାର ପ୍ରାଚୀରର ବାହାରେ ସୁନ୍ଦର ସଂସାର ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ । ରାସ୍ତା ଧାରରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଭବିଷ୍ୟତ ସେମାନଙ୍କ ଉପଭୋଗ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷାରେ ଥିଆ ।

ଦିନେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଦେଖାଗଲା ଯୋଉଡ଼ାଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ଚାଲିଛି ଏକ ଅଭିନବ ଶୋଭାଯାତ୍ରା । ଆଗରେ ଲାଇଟ୍ ଓ କନସର୍ଟ ପାର୍ଟି । ପଛରେ ଆସୁଛି ଘିଡ଼୍ ଘିଡ଼୍ ହୋଇ ଗୋଟିଏ କାର୍ । ନଗର ଜନତା

ହସ୍ତ ପ୍ରସାରି କୋମଳ ଆମନ୍ତ୍ରଣ ଓ ସ୍ୱାଗତ ଜଣାଇ ନେଇଗଲେ ଉମାଶଙ୍କର ବାବୁଙ୍କ ଘର ଆଗକୁ । କାର୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଦରଜା ଖୋଲିଗଲା । ସେହି ମଟରଗାଡ଼ିରୁ ବାହାରିଲେ କସ୍ତୁରୀ ଓ ଜୟନ୍ତ । ବଣ ଜାଗି ଉଠିଲା – ପର୍ବତ ଓ ନଦୀ ଚେଇଁ ଉଠିଲା – ସେତିକି ବେଳେ କେହି ଜଣେ ଫୁଲମାଳ ଆଣି ଦୁହିଙ୍କ ବେକରେ ଲମ୍ବାଇ ଦେଲା । ସଜ ସବୁଜ ଦୁବ ବରକୋଳି ପତ୍ର ଓ ଅରୁଆ ଚାଉଳ ମସ୍ତକରେ ବୃଷ୍ଟି ହେଲା ।

ସେମାନେ ହସି ହସି ଜନକ ଜନନୀଙ୍କୁ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ପ୍ରଣାମ କଲେ । "ଆସିଲୁ ବାପା" କହି ବୃଦ୍ଧ କୁଣ୍ଢେଇପକାଇଲେ ଜୟନ୍ତକୁ ଓ "ଆସିଲୁ ମା" କହି ବୃଦ୍ଧା ଭିଡ଼ ଧରିଲେ କସ୍ତୁରୀକି । ଝିଅ ଜୋଇଁ ଶାଶୁ ଶଶୁରଙ୍କ ଅପୂର୍ବ ମିଳନ । ବୃଦ୍ଧର କୋଟରଗତ ଆଖି କୋଣରୁ ଝରି ପଡ଼ିଲା ଦୁଇ ବିନ୍ଦୁ ଆନନ୍ଦାଶ୍ରୁ । ପୁଣି ଘରେ ପୂର୍ବର ସୁଖ ଫେରି ଆସିଲା ।

କସ୍ତୁରୀ କହିଲା, "ବଡ଼ ଶୀତ – ଚାଲ ଉପରକୁ ଯିବା ।" ଜୟନ୍ତ କସ୍ତୁରୀର ପଛେ ପଛେ ପାହାଚ ଉପର ଦେଇ ଉପର ମହଲାକୁ ଉଠିଲା । କସ୍ତୁରୀ ଟେବୁଲ ଉପରେ ହାତ ବ୍ୟାଗ୍‌ଟି ରଖି ନିଜର ବେଶ ବଦଳାଇଲା । ଖଟ ଉପରେ ବସିଲା ଜୟନ୍ତ ।

ଚାକର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କଫି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଆଣି ଦେଲା । ଜୟନ୍ତ ଥଣ୍ଡା ହେତୁ ପରେ ପରେ ଦୁଇ କପ୍ କଫି ଶେଷ କରିଦେଲା ।

ତା ପରେ ଆରମ୍ଭ କଲା ଜୟନ୍ତ ।

"ଏଣିକି ଆମ ଦୁହିଙ୍କି ଆଉ କେହି ସ୍ପର୍ଶ କରିବେ ନାହିଁ । ଯଦି କେବେ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଆସେ ଏହି ଚାରି କାନ୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଲୁଚିଯିବା ।

ଆମ ପାଖକୁ କୌଣସି ବିପଦ ଆସିବ ନାହିଁ । ଆମ ହିନ୍ଦୁ ସମାଜର ନୈତିକତା ରକ୍ଷା ପାଇଁ ବିବାହ ଏକାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନ ।"

"ଆପଣ ମୋର ଜୀବନ — ଆପଣଙ୍କ ହାତରେ ମୋର ମୁକ୍ତି । ସମସ୍ତ ଜଗତର ସୁଖ ସମ୍ପଦ ଆପଣଙ୍କଠାରେ ନିହିତ ।"

"ମୁଁ ତାକୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଛି ଯେ କି ମୋତେ ଆଜି ଏତେ ଉଚ୍ଚକୁ ଆଣି ପାରିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହା କିଛି ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଶା ଓ ଅଭିଳାଷ ଥିଲା ସମସ୍ତ ପୂରଣ ହୋଇଛି । ଦୁନିଆରେ ମୋର ପୂର୍ଣ୍ଣତା ପାଇଁ ଆଉ କିଛି ବାକୀ ନାହିଁ ।"

"କିନ୍ତୁ କେ ଜାଣେ, ଭବିଷ୍ୟତର ଅନ୍ଧକାରରେ କପାଳରେ କ'ଣ ଲେଖା ଅଛି ।"

"କସ୍ତୁରୀ, ତୁମେ ଆଜି ବଡ଼ କ୍ଳାନ୍ତ ପରି ଜଣାପଡ଼ୁଛ ?"

"ନା, ଟିକେ ସୁଦ୍ଧା ନୁହଁ — ମୁଁ ଭଲ ଅଛି ।"

"ଆଚ୍ଛା, ତୁମେ ଏଠାରେ ଥାଅ — ମୁଁ ଟିକିଏ ବାହାରେ ବୁଲି ଆସେ ।"

ଜୟନ୍ତ ପ୍ୟାଣ୍ଟ୍ ପକେଟରେ ଦୁଇ ହାତ ପୂରାଇ ଚାଲିଲା — ସେତେବେଳକୁ ଅଧରାତି । ଉତ୍ତର ପବନ ବହୁଛି ବଡ଼ ଯୋରରେ — ଭୀଷଣ ଥଣ୍ଡା । ଦାନ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ ଶୀତରେ ଠକ୍ ଠକ୍ କରୁଛି । ରାସ୍ତାଟି ନିର୍ଜନ ।

ଜୟନ୍ତ ଗୁଡ଼ି ପକେଟ୍‌ରୁ ସିଗାରେଟ୍ କାଢ଼ି ଲଗାଇଲା ଟେଲିଫୋନ୍ ପୋଷ୍ଟ୍ ନିକଟରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ । ଖିଆଲର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଏହି ସ୍ଥାନକୁ ଏତେ ରାତିରେ ଏକଲା ଚାଲି ଆସିଛି । ପାଦରେ ଯୋତା ନାହିଁ । ଦେଖିଲା ସେହି ଜାଗାରେ ଗଛର ତର୍ବ ମଧ୍ୟରେ ବିରାଟ

ପରିବର୍ତ୍ତନ । ସେହି ଲେମ୍ବୁ ଗଛଟିରେ ଆଗର ଆଉ ସେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ । ତା ଉପରେ ଲତା ମାଡି ତଳକୁ ଚାପି ଦେଇଛି । ଚିହ୍ନି ପକାଇ ଦେଖିଲି ଅଶେଷ ସ୍ମୃତି ବିଜଡ଼ିତ ସେ ଦିନର ସେହି ତମ୍ବୁ ତଳର ମାଟିକୁ କିଏ ଖୋଳି ନେଇ ସ୍ଥାନ ଖାଲଟିଏ କରି ଦେଇଛି । ଆଜି ବହୁ ଦିନ ପରେ ସେ ସବୁ ଅତୀତର କଥା ଅତିକ୍ରମ କରି ଆସିଥିଲି ଦେଖିବାକୁ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଏଠାକୁ । କିନ୍ତୁ ଠିକ୍ ସେହି ସ୍ମୃତିର ଯଥାର୍ଥତା ହତାଶ ଭାବରେ ରଙ୍ଗିନ ଫଟୋ ଭଳି ତା'ର ଭାବନାର ଅନ୍ତରାଳରେ ଜାଲ ବୁଣି ବସିଲା । ସେ ଏ ସବୁକୁ ତିକ୍ତ ବିସ୍ବାଦ ଅନ୍ତରରେ ସ୍ୱାଗତ କଲା ।

ସେତେବେଳେ ଏହି ସ୍ଥାନ ଥିଲା ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଓ ସ୍ୱର୍ଗ । ଏହିଠାରେ ସେମାନେ ପ୍ରଥମେ ଶିଖିଥିଲେ ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ ଓ ହତାଶା । ସବୁଠାରୁ ନିଗୂଢ଼ ତତ୍ତ୍ୱ ସୁଖ ଓ ଶାନ୍ତି ଏହି ତମ୍ବୁରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲା ସେତେବେଳେ । ଏହିଠାରେ ଦିନେ ଶେଷକୁ ବି ସେମାନେ ଛଡ଼ାଛଡ଼ି ହୋଇଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ସବୁ କିଛି ନାହିଁ ।

ଫେରି ଆସିଲା — ତା ଆଖିରେ କସ୍ତୁରୀ ଆଜି ସବୁ ଦିନଠାରୁ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର — ଅଧିକ ମନୋହର । ପ୍ରାଣରେ ଅପୂର୍ବ ଆନନ୍ଦ ।

ପରଦିନ ସକାଳେ ହଠାତ୍ ପ୍ରସାଦ ବାବୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ଜୟନ୍ତ କହିଲା, "ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରୁଥିଲି ପ୍ରସାଦ ବାବୁ — ବସନ୍ତୁ ।"

ପ୍ରସାଦ ଇଜି ଚେୟାର୍ ଉପରେ ବସିଲେ । ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି ଖଦଡ଼ ଧୋତି ଓ ପଞ୍ଜାବୀ । ପ୍ରାୟ ଅଧଘଣ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେତେ ରକମର ଦୁଃଖ ସୁଖ କଥା ଚାଲିଲା । ଏତିକବେଳେ କସ୍ତୁରୀ ଗୋଟିଏ ମୂଲ୍ୟବାନ କାଶ୍ମୀରୀ ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧି ଦରଜା ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପ୍ରସାଦ ବାବୁଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲା ।

ପ୍ରସାଦ ବାବୁ କସ୍ତୁରୀକୁ ଦେଖି ମନେ ମନେ ଲଜ୍ଜିତ ହେଲେ — ତାଙ୍କ ମୁହଁର ରଙ୍ଗ ବଦଳି ଗଲା । ପରେ ସାହସ ସଞ୍ଚୟ କରି ହସି କହିଲେ, "କସ୍ତୁରୀ, ତୁମେ ଯୁଦ୍ଧ ବିଭାଗରେ ଯାଇଥିଲ । ମୃତ୍ୟୁର ବିଭୀଷିକା, ରକ୍ତପାତ ସବୁ ଦେଖି ଦେଖି ତୁମର କୋମଳ ହୃଦୟ ନିଶ୍ଚୟ ବଜ୍ରଠାରୁ କଠିନ ହୋଇ ଯାଇଥିବ ?"

ଜୟନ୍ତ ପ୍ରସାଦ ବାବୁଙ୍କର ଏହିପରି କୌତୁକ ପ୍ରଶ୍ନରେ ହସି ଉଠିଲା ।

କସ୍ତୁରୀ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ମୋ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୁଁ ନ୍ୟାୟ ବିଚାର କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ । ସମାଜ ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ମୋର ମୂଲ୍ୟ ନିରୂପଣ କରିବାକୁ ଚାହେଁନା । ତାହା ସବୁ ଅସ୍ୱାଭାବିକ, ପ୍ରସାଦବାବୁ ।"

"ଆଚ୍ଛା, ତେବେ ଆସୁଛି" କହି ପ୍ରସାଦ ବାବୁ ବାହାରି ଯିବା ବେଳକୁ ଜୟନ୍ତ କହିଲା, "ଆମର ବିବାହ ଭୋଜିକି ଆପଣ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ରହିଲା — ଆସନ୍ତା ଗୁରୁବାର ।"

କସ୍ତୁରୀ କହିଲା, "ଲଳିତାକୁ ଆଣିବାକୁ ଯେପରି ଭୁଲି ନଯାଆନ୍ତୁ ପ୍ରସାଦ ବାବୁ ।"

ଅପରାହ୍ନ ବସ୍‌ରେ ଜୟନ୍ତ ଗଲା ନିଜର ଗାଁକୁ ମା ଓ ମାନ ଭାଇକୁ ଧରି ଆସିବାକୁ ।

ପୁରୁଣା ଦୁନିଆରେ ନୂଆ କିଛି ନାହିଁ । କାଳର କୁଟିଳ ଗତିରେ ପ୍ରସାଦ ବାବୁ ଆଜି ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର କୋଳରେ ନିକ୍ଷିପ୍ତ । ତେଜୋଦ୍ଦୀପ୍ତ ବଦନ ମଣ୍ଡଳରେ ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତାର କୃଷ୍ଣ ଯବନିକା—ବୁଡ଼ି ରହିଛନ୍ତି ଅସୀମ ହତାଶା ଓ ହାହାକାର ମଧ୍ୟରେ । ଯେଉଁ ପ୍ରସାଦ ବାବୁ ଦିନେ ଚାକିରୀ ଓ କ୍ଷମତା ମୋହରେ ଅନ୍ଧ ହୋଇ ଧରାକୁ ସରା ମନେ କରୁଥିଲେ—ଅତୀତ ଜୀବନରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ପୋଡ଼ି ନିଜେ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ—ସେ ଆଜି ଅନୁତାପର ଜ୍ୱଳନ୍ତ ପ୍ରଦୀପ ଶିଖାରେ ପତଙ୍ଗ ପରି ପଡ଼ି ଛଟପଟ ହେଉଛନ୍ତି । ନାରୀଧର୍ଷଣ ଓ ଉତ୍କୋଚ ଗ୍ରହଣ ଅପରାଧରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ବର୍ଷ ସସ୍‌ପେଣ୍ଡ୍ ରହିବା ପରେ ବିଭାଗୀୟ ଶାସ୍ତି ପାଇ ଚାକିରୀରୁ ବରଖାସ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି । କୃତକାର୍ଯ୍ୟର ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରତିଫଳ ପାଇଛନ୍ତି । କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ତାଙ୍କର ! ଘରେ ସ୍ୱଦେଶୀ ଜିନିସର ବ୍ୟବହାର, ସତ୍‌କଥା ଓ ଧର୍ମାଲୋଚନା । ଜୀବନର ଗତି ଅତି ସରଳ ଓ ସହଜ ।

ଅପରାହ୍ନ—ସମୟ ସାଢ଼େ ତିନି ଘଣ୍ଟା । ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ବର୍ଷା—ଥଣ୍ଡା ପବନ ! ମଝିରେ ମଝିରେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଧଳା ମେଘ ଯୋରରେ

ଘସି ଯାଉଛି — ମେଘ ଫାଙ୍କରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ଏଣେତେଣେ ବିଛି ହୋଇ ପଡୁଛି । ଜୟନ୍ତ ଓ କସ୍ତୁରୀ ବସିଛନ୍ତି ବୈଠକଖାନାରେ । ପ୍ରସାଦ ଓ ଲଳିତା ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି ।

ଦେଶ ବିଦେଶର ନାନା ବିଷୟ ଆଲୋଚନା ସମାଲୋଚନା ପରେ ଜୟନ୍ତ କହିଲା, "ପ୍ରସାଦ ବାବୁ, ଅଜ୍ଞତା ଓ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ରୂପକ ବୋଝର ତଳେ ପୁରୁଷ ପୁରୁଷ ଧରି ଚାପି ହୋଇ ରହିଥିବା ଏହି ଜାତିର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦେଖି ନୀରବ ଦର୍ଶକ ଭୂମିକାରେ ଠିଆ ହୋଇ ଆମେ କ'ଣ ଏହିପରି ଅଭିନୟ କରୁଥିବା ? ଯେତେବେଳେ ଆର୍ଥିକ ଅନୁପାତ ଅନୁସାରେ ଜୀବନ ମାପିବା ସମାଜର ଗୋଟିଏ ଫେସନ୍ ହୋଇଛି ସେତେବେଳେ ଆମ୍ଭେମାନେ କ'ଣ ଅନ୍ଧ ଭାବରେ ନୂତନ ଧାରା କିମ୍ବା ଶିକ୍ଷା ଓ କୃତ୍ରିମତା ଆଡ଼କୁ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ଆକୃଷ୍ଟ ହେଉଥିବା ? ସମାଜର ସ୍ତର ଏହା ଦ୍ୱାରା କ'ଣ ହେବ କେ ଜାଣେ ।

ଆଜି କାଲି ଧନୀ ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକେ ରାସ୍ତା ପାଖ କଫି ଦୋକାନର ମଉଜ — ସରବତର ମଜଲିସ୍ — ସିଗାରେଟ୍ ଧୂଆଁର ସ୍ତୂପୀକୃତ ମେଘ — ଜାକଜମକଆ ବେଶ ପୋଷାକ — ଚକ୍‌ଚକଆ ରେଶମ କନାର ପରଦା — ସ୍ୱର୍ଗର ନନ୍ଦନ କାନନ ତୁଲ୍ୟ ପାର୍କ — ସୁସଜ୍ଜିତ ହୋଟେଲ — ଇନ୍ଦ୍ରଭୁବନ ସଦୃଶ୍ୟ ସିନେମା ହାଉସ୍ — ରାଜପଥରେ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ଧାବିତ ବେବି ଅଷ୍ଟିନ୍, ଷ୍ଟୁଡବେକର୍, କ୍ୟାଡିଲକ୍ ମଟର କାର୍‌ର ଶୋଭାଯାତ୍ରା — ରେଡ଼ିଓର ସୁମଧୁର ସଙ୍ଗୀତ ମୋହରେ ଅନ୍ଧ । ତହିଁ ଘଟେ ସମାଜରେ ଚାଲିଛି କଳାପୋତେଇ, ଦୁର୍ନୀତି, ଲୁଣ୍ଠତରାଜ ଓ ହତ୍ୟାର ସ୍ରୋତ ।

ପୁଣି ଯଦି କେହି ଅନ୍ୟ ପାଖକୁ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରେ ସେ କ'ଣ ଦେଖିବ ? ଦେଖିବ ନିଶ୍ଚୟ ସେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଗାଁ ଗହଳରେ

କୋଟି କୋଟି ଜନତାର ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ — ଶୁଷ୍କ ଜ୍ୟୋତିହୀନ ଚକ୍ଷୁ — ଉଲଗ୍ନ ଶରୀର — ଖାଲି ପେଟ — ରୋଗ ଯନ୍ତ୍ରଣା — ଅନ୍ଧାର ଓ ନର୍କ । କାହିଁକି ସେମାନେ କଙ୍କାଳ ବହି ଜୀଇଁଛନ୍ତି ଏହି ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ସଭ୍ୟ ସମାଜରେ ? ସେଥିପାଇଁ ଆମରି ଏ ଶିକ୍ଷିତ ସମାଜ କ'ଣ ଦାୟୀ ନୁହେଁ ? ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର କ'ଣ କିଛି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନାହିଁ ?"

ପ୍ରସାଦ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ନିଶ୍ଚୟ ଅଛି ।"

କସ୍ତୁରୀ କହି ଉଠିଲା, "ତାହାର ପ୍ରତିକାର ଖୁବ୍ ଜରୁରୀ ଦରକାର ।" ଲଳିତା କହିଲା, "ଜନତାର ସହଯୋଗ ବିନା ସରକାର ଏକା କିଛି କରି ପାରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।"

ସେହି ଦିନଠାରୁ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଶପଥ ନେଲେ ଜୀବନ ବିନିଯୋଗ କରିବାକୁ ଅଗଣିତ ଆଦିବାସୀ ଜନତାର ଶିକ୍ଷା ଓ ଜାତି ଗଠନରେ — କୃଷି ଶିଳ୍ପର ଉନ୍ନତିରେ — ଗୋଟିଏ କଥାରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଦେଶର ଅଗ୍ରଗତିରେ ।

୧୮-୧୦-୫୭
ଭଦ୍ରଶାଳପଦର ଆଦିବାସୀ କଲୋନି
ଅ ମ ର କୋ ଟ

ମୁଦ୍ରାକର: ଶ୍ରୀ ମନ୍ମଥ ପାଣିଗ୍ରାହୀ, ବିକାଶ ପ୍ରେସ୍, ଜୟପୁର